

Naputánjáró

A MOLDVAI MAGYAR OKTATÁS HÍRLEVELE 2017. december

Pusztinai mesemondók

Felsütött a napsugára...

Kicsi és nagy hagyományteremtő rendezvények a Szereten innen és túl, a Moldvai Csángómagyar Oktatási Programban

2004 novemberében a pusztinai Kovács Krisztián felülénekelte a többi csángó faluból odaérkezett lányokat. Olyan élményben volt részünk, mint a mai tehetségkutató műsorok mentorainak. Állva tapsoltuk Nyisztor Ilona pusztinai hagyományörző és népdalénekes tanítványát, amikor elénekelte a „Felsütött a napsugára...” kezdetű népdalt. A Szeret menti Népdalvetélkedő ekkor még kiscipőben járt, a Homoród menti Népdalvetélkedő kistestvéreként látta meg a napvilágot, ezen a borongós őszi napon. Haáz Sándor és Szabó Enikő vigyázó szemekkel gyámkodtak fölötte, az akkor ajándékba kapott fogkefék pedig ápolták a moldvai csángó gyermekek „hangszereit”.

2017 novemberében Kovács Krisztián már a szakmai zsűri sorait vezette a XIV. Szeret-menti Népdalvetélkedő alkalmával. Az évek gyorsan repülnek, az egykori első rendezvénynek számító népdalvetélkedő sikerét újabb és újabb próbálkozások követték, így látott napvilágot a Lakatos Demeter szavalóverseny, a Szályka Rózsa Balladaéneklő Találkozó, a Csángó Pakaleála mesemondó gyűlés vagy az Aranymiatyánk Virágszombaton találkozó. Ezen közösségi programok szervezési jogát egyes programok esetében a legeredményesebben szereplő tanítványok és oktatóik, hagyományörző mestereik öröklik. A kiemelkedő produkciójuknak köszönhetően a következő

alkalommal már otthon védhetik meg a tehetséggel és sok munkával megszerzett címüket. Más programok pedig egy-egy közösséghez kötődnek, ezeket minden esztendőben, ugyanabban a moldvai katolikus közösségben ünnepeljük meg. A népes mezőnyből kiemelkedő tanítványaink pedig eredményesen képviselik a moldvai magyarokat országos, Kárpát-medencei vagy nemzetközi megmérettéseken, de tehetségkutató versenyeken is. Büszkék vagyunk rájuk!

Oktatóink és hagyományörzőink olyanok, mint az édesanyák, sosem fáradnak el. Helyt állnak az iskolai rendezvényeken, felkészülnek és felkészítenek a regionális vetélkedőkre, találkozókra, és ha hiszik, ha nem, képesek minden szabad szombat-óra kitalálni újabb és újabb közösségépítő, hagyományteremtő kulturális programokat. Láttam én már könyvbemutatót, voltam guzsalyasban és nótáztam szüreti bálban. Aki nem hiszi, járjon utána!

Márton Attila, MCSOP koordinátor

Mesemondó gyűlés Pusztinán

Hagyománnyá vált már, hogy a moldvai magyar oktatásban résztvevők – tanárok és diákok – májusban megtartják a Pakaleálát, azaz a mesemondó gyűlést. Idén május 13-án Pusztinában került sor a rendezvényre. Reggel a pusztinai Magyar Házban gyülekeztek a gyerekek, tanáraik és a vendégek, majd furulyaszóval és Mária énekeket énekelve mentünk a templomba, ahol a pusztinai plébános atya és Berszán Lajos pap bácsi várt bennünket. Magyar nyelvű szentmisén vettünk részt, amely után együtt átvonultunk a pusztinai iskolába, ahol sor került a várva várt mesemondó gyűlésre. Az ebédre tálalt finom gulyáslevest már a Magyar Házban fogyasztottuk el, majd amíg a zsűri dolgozott a gyerekek kézműves foglalkozáson vettek részt, a vendégek és a tanárok pedig jóízűt beszélgettek. Az eredményhirdetésen kiderült, kik jutottak tovább, ezúttal a Magyarfaluból érkezett gyerekekre esett választás. A legmosolygósabb, a legszebben beszélő, a leghosszabb történetet mondó, a legarchaikusabb mesélő, a „leghalálabb mese” elmondói külön jutalomban részesültek, amit boldogan vettek át.

Lázárné Sereg Borbála, KEMCSE

VII. Szályka Rózsa balladaéneklő találkozó

2017. október 28-án Somoskán rendezték meg a Szályka Rózsa balladaéneklő találkozót, amelyen 20 felnőtt és 40 gyermek lépett fel. Az előkészületek már szeptemberben megkezdődtek, mint mindig, most is néne Viktori volt a rendezvény házigazdája. Viktori leánya, Iza konferált végig. A Csángó Himnusz elénekelése után megkezdődött a csoportok és egyéni fellépők bemutatkozása egy-egy balladával. A fiatalok sorát a budai kicsi tanulók csoportja nyitotta meg, és az ifik csoportja zárta. A felnőttek is jócskán képviseltették magukat, Gyúr Paulina Trunkból, Ciurar Péter Magdó Pokolpatakról, Benke Magdi Forrófalváról, Sabau Veta és Kozan Genoveva Diószénből, Tamás Magdó Pusztinából, Bogdán Klári néni Magyarfaluból, Dobos Teréz Bogdánfalváról, valamint a klézsei és somoskai asszonyok kórusa. A gálán a legjobbak szerepeltek ismét. A zsűri - Péterben Anikó, Pap Imre, Fábri Ivanovics Tünde és Fábri Géza - értékelte a fellépők teljesítményét, anélkül, hogy győzteseket hirdettek volna. A rendezvény második felében megérkezett a polgármester úr is és néhány csángósan mondott mondattal is köszöntötte a résztvevőket, sőt a legvégén elénekelt egy rövid balladát is. A táncház előtt még a kicsi gyermekek körbe jártak a vendégek között, és gyöngyökből saját kezűleg készített rózsafüzéreket osztogattak, amelyhez a budai pap bácsi adta a Mária érmekeket. A rendezvényt az RMPSZ, valamint a budai keresztszülők támogatták.

A fiatalok sorát a budai kicsi tanulók csoportja nyitotta meg, és az ifik csoportja zárta. A felnőttek is jócskán képviseltették magukat, Gyúr Paulina Trunkból, Ciurar Péter Magdó Pokolpatakról, Benke Magdi Forrófalváról, Sabau Veta és Kozan Genoveva Diószénből, Tamás Magdó Pusztinából, Bogdán Klári néni Magyarfaluból, Dobos Teréz Bogdánfalváról, valamint a klézsei és somoskai asszonyok kórusa. A gálán a legjobbak szerepeltek ismét. A zsűri - Péterben Anikó, Pap Imre, Fábri Ivanovics Tünde és Fábri Géza - értékelte a fellépők teljesítményét, anélkül, hogy győzteseket hirdettek volna. A rendezvény második felében megérkezett a polgármester úr is és néhány csángósan mondott mondattal is köszöntötte a résztvevőket, sőt a legvégén elénekelt egy rövid balladát is. A táncház előtt még a kicsi gyermekek körbe jártak a vendégek között, és gyöngyökből saját kezűleg készített rózsafüzéreket osztogattak, amelyhez a budai pap bácsi adta a Mária érmekeket. A rendezvényt az RMPSZ, valamint a budai keresztszülők támogatták.

Felföldi Elek KEMCSE

Aranymiatyánk Virágszombaton Somoskán

A somoskai Benke Paulina hihetetlen szervezőkészségét, csodálatos Istentől sugallt ötleteit, gyermek- és emberszeretetét bizonyítja, hogy férjével, Benke Pávellal, április 8-án Virágszombaton megrendezték ezt a találkozót. Célja a régi szent énekek és imák felidézése, megőrzése, esélyt adva ezzel a csodálatos dallamoknak és szövegeknek, hogy minél tovább fent maradhassanak és eljussanak a lehető legtöbb emberhez. Megvalósításához a KEMCSE anyagi támogatással hozzájárult. Szombati napon már kora reggel gyülekeztek a gyermekek és felnőttek, asszonyok és emberek. Varázslatos volt figyelni a készülődést,

az énekek gyakorlását és a viselet felöltését, amelyben a legkisebbek is segítettek egymást. A kezdés idejére aztán teljesen megtelt a terem. A találkozót nagy közös étkezés követte, ami jó alkalmat teremtett arra, hogy közelebb kerüljünk egymáshoz, bárhol is jöttünk. Leírhatatlan érzés volt a régi imák és énekek felélesztését látni, hallani. Keresztszülökként remélem és kérem is, hogy segítsük ennek a kezdeményezésnek a fennmaradását, és aki teheti, látogasson el jövőre Somoskára, tegye félre néhány napra a mindennapok zaját és hallja meg lelke csendjét az imákban, énekekben.

Boksai Daniella somoskai keresztyanya

Mire vagyunk képesek?

Közel negyven éve tartó karitatív munkám ideje alatt mindig azt vallottam, hogy jótékonykodni csak csendben, szinte névtelenül szabad. Vigyázni kell, hogy segítő szándékunk a másakra nézve ne legyen sértő. Néha azért mégis beszélnünk kell róla, hogy mások is kövessék példánkat, és segítsenek azokon, akik kevésbé szerencsések, mint mi.

Noha már azóta eltelt 11 év, de pontosan emlékszem az első keresztyermekemmel való találkozásra. Jobban izgultam, mint ő, tele voltam kérdésekkel. Mi van, ha nem fog bennünket kedvelni, hiszen egy 14 éves tini lányról van szó? Az első ölelés után tudtam, hogy minden aggodalmam hiába volt. Utána még két kislányt vállaltam keresztyereknek, a szemem előtt nőttek fel. Sajnos a három közül egy sem tanult tovább, én mégsem éltem meg csalódásnak, hiszen valamilyen szinten megtanultak magyarul. Nagy örömmel hallottam az utolsó látogatásomnál, hogy egyikük magyarul beszélt a kislányához.

Sokat gondolkodtam azon is, mi az oka, hogy a moldvai gyermekek, amikor itt vannak a táborban vagy családoznál, teljesen másképpen viselkednek, mint a mi gyermekeink. Sokszor ér bennünket csalódás, amikor nem úgy reagálnak vagy élnek meg dolgokat, mint ahogy mi elvárnánk tőlük. Miért is? Attól hogy egy gyermek megtanul magyarul, attól még nem fog magyarul gondolkodni vagy viselkedni. Ez egy nagyon hosszú és lassú folyamat. Nekünk az a dolgunk, hogy amikor egy héttig itt vannak, szeressük, segítsük őket, hogy szép és maradandó emlékekkel térjenek vissza Magyarországról. Többre nem vagyunk sem hivatottak, sem képesek ilyen rövid idő alatt. Támogatjuk a magyar nyelv oktatását Moldvában, és próbáljuk megteremteni azt a pluszt, ami ösztönzi a gyerekeket arra, hogy tanuljanak. Ha ezt elfogadjuk, akkor nem érnek bennünket csalódások. Ha emellé még járul egy-két nagyobb siker is, mint az egyetemistáink eredményei, azt nagy örömmel fogjuk megélni.

A keresztszülőségben legfontosabb a személyes kapcsolat. Ezért fontosak a táborok, a családlátogatások, a csomagküldés és a levelezés. Tudom, hogy ez nem olyan egyszerű, de csak így látom értelmét a keresztszülő vállalásnak. Csodákat keresztszülőként nem tudunk tenni, de ha megvan a szeretet, a jó szándék s az akarat, akkor nincsen okunk aggodalomra, s ez a gyönyörű kultúra biztosan fennmarad.

Kedves keresztszülők, én ebben a szellemben, s ezen a vonalon próbálom végezni a munkámat a jövőben is. Köszönöm a bizalmukat, csodákat nem tudok ígérni, de azt igen, hogy erőmhöz, képességeimhez mérten mindent megteszek azért, hogy e nemes ügy tovább folytatódjon. A keresztszülő-mozgalom az egyik legtisztább és legszebb kezdeményezés, amivel találkoztam. Önök azok, akik ezt viszik tovább már 12 éve. Én csak asszisztálni tudok hozzá, de együtt biztosan meglesz az eredménye.

Így karácsony előtt, egyesületünk nevében köszönöm a segítségüket, és a jó együttműködés reményében kívánok Önöknek békés boldog karácsonyt és sikerekben gazdag új évet!

Jolanda Willemse, KEMCSE elnök

Aldott

*karácsonyi ünnepeket
és boldog új esztendőt
kívánunk!*

AMMOA • KEMCSE

Duma András

Bé-bort bé-búzá

*Adjon Isten minden jót
A földön mennyországot,
Égben tengeri angyalt
S itteni csángóvilágot.*

*Magyar nyelvel hangolni
Jóistent meg dicsérni.
Mint madari hangot égen,
Éljen csángó egész földön.
Bé bor után, bé búza,
Szerencse a házakba.
Legyen sok, sok egészség,
Boldogság és képesség.*

*Építeni, szépíteni,
Minden sok jót elérni.
Szeretettelben, életben,
Isteni szerződésben.*

*Ilyenek, s éljenek
nagy békében!*

Változások a KEMCSE vezetésében

Szeptember elején eddigi elnökünk, Horváth Zoltánné, Zsuzsa, aki egyben keresztszülő, Csík falui falugazda, kétgyermekes édesanya és aktív közéleti tevékenységet folytató dolgozó nő, egy éves működése után lemondott tisztségéről. Rendkívül nagy leterheltsége miatt nem tudta a KEMCSE vezetésének sokirányú feladatát tovább vállalni. Az egyesület elnöksége döntését elfogadta, és egyhangú határozattal megválasztotta Jolanda Willemsét a KEMCSE elnökének. Jolanda a megbízatást egy éves időtartamra, a következő tisztújításig elvállalta.

Az AMMOA pénzügyi éve

Az AMMOA minden évben közzéteszi gazdálkodásának eredményeit. A 2016. év pénzügyi zárásának kivonatát az alábbi táblázatok tartalmazzák:

BEVÉTELEK	
Költségvetésből kapott támogatás, juttatás	2 280 585
Önkormányzattól kapott támogatás, juttatás	380 000
Elkülönített alapoktól kapott támogatás, juttatás	600 000
Alapítványi támogatás	22 015 970
Egyéb támogatások	3 930 800
SZJA 1%	2 067 251
Alapítványi támogatás külföldről	696 443
ÖSSZES BEVÉTEL:	31 971 049
KIADÁSOK	
Anyagköltségek (üzemanyag, víz, gáz, villany, irodaszer, nyomtatvány stb.)	492 314
Igénybe vett szolgáltatások (bérleti díjak, utazások, posta, telefon stb.) költségei	1 453 606
Bérjellegű költségek és járulékai (irodavezetés és könyvelés, két személy)	5 918 989
Egyéb költségek (bank, biztosítás stb.)	279 528
Pénzadomány Moldvába	12 300 000
Vendéglátás, táboroztatás	2 581 413
Tárgyi adomány	3 148 691
Egyebek	817 285
ÖSSZES KIADÁS	26 991 826
ÁTVITEL	4 979 223

Megjegyzem, hogy a közel ötmillió nyereség azért mutatkozik, mert több pályázati támogatás 2016 utolsó napjaiban érkezett a számlánkra, elköltésük 2017-ben történt. (A pénzügyi és közhasznúsági beszámoló egyébként mindenki számára nyilvános és elérhető a Fővárosi Bíróság oldalán, ahova kötelezően be kell nyújtanunk azt minden évben. Aki a fenti számok részletei iránt érdeklődik, bármikor megtekinteti ott. Az éves beszámolóinkat a honlapunkra is feltesszük.)

A táblázatok értelmezését nehezíti, hogy minden adata a 2016. pénzügyi évre vonatkozik, amelytől eltér a szeptemberben kezdődő oktatási év, a tanév. De így is látszik, hogy milyen

bevételek, kiadások jellemzik az AMMOA tevékenységét.

Forrásaink jelentős részét – a keresztszülői befizetések mellett – a pályázatok adják. Itt meg kell jegyezni, hogy az AMMOA irodavezetője – aki munkaidejének zömében a KEMCSE szolgálatában áll – pályázatokat készít mindkét szervezet nevében, mindig úgy, hogy a legtöbbet nyerje az oktatási program. (A saját munkabérért is ilyen formában teremti elő.) A továbbiakban röviden összefoglaljuk az elmúlt tanév pályázati tevékenységét

1. Pályázat a moldvai tanárok lakáskörülményeinek javítására

Eszközbeszerzés támogatása céljából az AMMOA-t 5.795.000 Ft összegű támogatásban részesítette a Nemzetpolitikai Államtitkárság. A támogatás a Magyar Kormány finanszírozásával, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. lebonyolításával valósult meg. A pályázott tárgyi eszközök beszerzésében és kiszállításában a Smart Electronic APC Eurolog Kft. hathatós segítséget nyújtott. A beszerzett eszközök szétosztása a moldvai igények szerint, a Hírlevélben korábban közzétett módon megtörtént. Pályázati elszámolásunkat a támogató elfogadta.

2. Pályázat iskolaszerek beszerzésére

Az oktatási helyszínek irodai fogyóeszközökkel történő ellátására az AMMOA-t 1.009.000 Ft összegű támogatásban részesítette a Szerencsejáték Zrt. A pályázott tárgyi eszközök beszerzésében és kiszállításában a Smart Electronic APC Eurolog Kft. ezúttal is hathatós segítséget nyújtott. A beszerzett eszközök szétosztásával Márton Attila koordinátort bíztuk meg, ami rendben megtörtént. Pályázati elszámolásunkat a támogató elfogadta.

3. Pályázat házimozsi rendszerekre

Iskolai házimozsi rendszerek beszerzése és telepítése céljából az AMMOA-t 5.100.000 Ft összegű támogatásban részesítette a Szerencsejáték Zrt. A pályázott tárgyi eszközök beszerzésében és kiszállításában a Smart Electronic APC Eurolog Kft. is

mét segítséget nyújtott. A beszerzett 15 db házimozsi rendszer (több magyar nyelvű DVD filmmel és fali konzolokkal együtt) szétszátása a moldvai igények szerint, a Hírlevélben korábban közzétett módon megtörtént. Pályázati elszámolásunkat a támogató elfogadta.

4. Pályázat a tanári találkozó költségeire

A Szerencsejáték Service Nonprofit Kft. 1.300.000 Ft-tal járult hozzá az évenként, rendszerint a Csángó Bál idején megrendezendő találkozó költségeinek fedezésére, úgymint szállás,

étkezés, kíséroró rendezvény. A szakmai és pénzügyi beszámoló elfogadásra került.

5. Pályázat az AMMOA működési költségeinek fedezésére

Az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő 1.500.000 Ft támogatás összeget biztosított, amelyet elsősorban a munkabér és járulék fedezésére, valamint bérleti díjra fordítottunk. A szakmai és pénzügyi elszámolás elkészült, beadásra került.

6. Pályázat az Oktatási Program támogatásához

Az Emberi Erőforrás Minisztériuma 1.000.000 Ft segítséget nyújtott az Oktatási Programhoz, az oktatási helyszínek, táborok, foglalkozások és a működés egy részének biztosítására. A szakmai és pénzügyi beszámoló elfogadásra került.

Remélem, hogy a moldvai magyar oktatási programot támogatók a továbbiakban is bizalommal lesznek egymás iránt, és közös erővel, hatékonyan valósítjuk meg a szép vállalkásunkat! Ehhez szükséges, hogy egymást segítve, egymásra támaszkodva, ki-ki tehetségével végezze feladatát, elfogadva, hogy bár különbözőek vagyunk, az ügyre fordítható időnk, pénzünk és képességünk is eltérő, de a csángómagyar testvéreink iránt érzett szeretetünk azonos.

Dr. Legeza László
AMMOA elnök

Miért van két szervezet, az AMMOA és a KEMCSE a moldvai oktatási program támogatásához?

Ezt a kérdést az elmúlt hónapokban több alkalommal lehetett hallani. A program finanszírozásának zömét egy ideje a Magyar Állam biztosítja, így egyáltalán szükség van akár az egyikre vagy a másikra?

E kérdések felvetése teljesen logikus, különösen azok részéről, akik a keresztszülői mozgalomban nem vettek részt a kezdetektől, csak az utóbbi években kapcsolódtak hozzá. A felvetett kérdésekre azonnal válaszolok is: igen, egyaránt szükség van az AMMOA-ra is és a KEMCSE-re is! A logikusan megfogalmazott kérdésre azonban logikus választ illő adni, ezért kicsit részletezem a választomat.

A moldvai magyar oktatás háttérét biztosító „keresztszülői mozgalom” létrehozása Bójte Csaba testvér ötlete volt. Kellett hozzá egy intézmény, amely célszerűen alapítvány lett, hiszen tizenkét évvel ezelőtt adókedvezményben részesülhetett, aki alapítványon keresztül támogatott egy közcélt. (Ez időközben a magánszemélyekre már nem vonatkozik, csak a vállalatokra.) Az AMMOA-t Petrás Mária és fia, Petrás Róbert alapította. Esztendőnk múltán a keresztszülők egy része úgy határozott, hogy egyesületet hoznak létre, amelynek tagságát maguk a keresztszülők képezik. Ez is nagyon jó gondolat volt, hiszen az egyesületnek számos előnye kínálkozik egy szigorúan működő alapítvánnyal szemben. Gyorsan kialakult a két intézmény kö-

zötti szoros együttműködés, amelynek lényege, hogy a pénzügyi műveleteket inkább az alapítvány végzi, a kapcsolattartás pedig elsősorban az egyesület feladata. A határok nem voltak merevek, ha kölcsönös volt a bizalom, akkor mindenki jól véghezvethette a dolgát.

Nagy öröm, hogy a Magyar Állam hathatósan odaállt a programunk mellé, és ma már meghatározó mértékű a szerepvállalása. Hála gazdaságunk fellendülésének és Kormányzatunk értékrendjének, ma már akár az egész programot tudná finanszírozni a Magyar Állam. Mi, az AMMOA és a KEMCSE vezetői azonban ezt nem szeretnénk! Az egész programot a „keresztszülők” kezdték el, építették fel, és ez a civil szervezet ma is hatalmas erőt képvisel! Ezt semmi sem bizonyítja jobban, mint az az összefogás, amely minden alkalommal megmutatkozik, ha valahol segítségre van szükség, ilyenekre több példa is akadt a közelmúltban. A keresztszülőkre folyamatosan szükség van! Fontos, hogy havi rendszerességgel érkezzen az anyagi támogatásuk, akkor is, ha a keresztszülők száma ma már jóval kevesebb, mint ahány moldvai gyermek vesz részt az oktatási programunkban. Örülni kell, hogy a programunk túlnőtt minket!

Dr. Legeza László

FALUGAZDÁK ELÉRHETŐSÉGEI

FALUGAZDA			
Oktatási helyszín	Név	Telefon	E-mail
Bahána	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com
Bogdánfalva	Nagy Erzsébet	36/1/200-2898	faluder@freemail.hu
Buda	Felföldi Elek	36/70/335-5347	felek@freemail.hu
Buda (Szeret-Klézse A.)	Erős Ildikó	36/30/475-5338	eros.ildiko@freemail.hu
Csík falu	Horváth Zoltánné H. Zsuzsa	36/30/290-3885	hsisi0074@gmail.com
Csíksereda	Dr. Szalai Zsolt Somogyi Melinda	36/30/219-5035 30/20/958-7491	zsolt965@gmail.com somogyi.melinda@t-online.hu
Diószeg	Papp László	36/20/921-5864	pl@pannonhalma.hu
Diószén	Jolanda Willemse	36/30/279-2688	joli.willemse@gmail.com
Dumbravén	Vanczer Zsuzsanna	36/30986-3477	vanczer.zsuzsanna@vivaco.hu
Ferdinándújfalú	Nagy Erzsébet	36/1/200-2898	faluder@freemail.hu
Forrófalva	László Ildikó	36/70/240-7869	laszloildiko@hdsnet.hu
Gajdár	Toroczky Katalin	36/30/948-1355	toroczky.katalin@kardco.hu
Klézse	Erős Ildikó	36/30/475-5338	eros.ildiko@freemail.hu
Kostelek	Vermes Miklós és Zsuzsa	36/20/342-4179	vermes.miklosne@gmail.com
Külsőrekecsin	Lázár Mihályné Borika	36/30/456-6304	borika550328@freemail.hu
Lábnik	Csongor Attila	36/30/927-4088	csongor.attila@csongora.hu
Léziped	—	—	—
Magyarfalú	Kascák Tamás	36/20/401-9186	tamaskascak@gmail.com
Pokolpatak	Erős Ildikó	36/30/475-5338	eros.ildiko@freemail.hu
Pusztina	Sikota Krisztina Szentés László	36/20/977-7796 36/20-398-1772	kriszta.sikota@gmail.com szentes.laszlo@normafa3.hu
Rácsila	Dr. Bea János	36/70/584-4993	beajanos@invitel.hu
Somoska	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com
Szítás	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com
Trunk	Dobozi Róbert	36/30/965-0916	dr@c-a.hu
Tyúkszer	Szeleczky Tünde	36/20/393-4507	szeleczky7@gmail.com
Újfalú	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com

Csomagküldési lehetőség

Az APC SMART ELECTRONIC Kft. önkéntes felajánlásának köszönhetően évek óta tudunk térítésmentesen csomagokat küldeni Moldvába. Rendkívül nagy segítség ez mindnyájunknak, nem lehet elég köszönetet mondani érte! Kérjük, hogy a csomagok mérete ne haladja meg egy átlagos cipősdoboz méretét és a 10.000 Ft értéket. Az ennél nagyobb értékű csomag küldését személyesen kell egyeztetni Nyárády István igazgató úrral, elérhetőségei: 06-20/931-6179, inyarady@apcsmart.hu

A CSOMAGLEADÁS CÍME:

APC SMART ELECTRONIC Kft., 1044 Budapest, Óradna u 2/B
NYITVATARTÁS: hétfőtől péntekig, 8:30–16.30

A Kft.-nél a csomagküldéssel foglalkozó munkatársak:

Papp Ádám, Pálfi László. Tel.: +36 20 248 5883, +36 1 339 5730

MEGKÖZELÍTHETŐ

Tömegközlekedéssel: VI. ker. Hősök terétől közvetlenül a 30-as busszal, az M3-as metró Újpest-Központjától a 30-as 30/A és a 122-es busszal. Honlapunkon részletes leírás található: www.keresztszulo.hu

TANÁROK ELÉRHETŐSÉGEI

Tanítási helyszín	Név	Telefon	E-mail
Bákó	Duma Dániel	0736-382.837	duma_daniel2004@yahoo.com
Bogdánfalva	Nyika Zsuzsanna	0744-292.310	nyikabogyorzszuzsanna@gmail.com
Buda	Botezatu Viktória	0787-545.812	viktoria59@yahoo.com
	Istók Angéla	0769-670.711	angelicaistoc@yahoo.com
Buda (Szeret-Klézse A.)	Duma Dániel	0736-382.837	duma_daniel2004@yahoo.com
Csík falu	Tamás Orsolya	0741-274.478	tamasorsi95@gmail.com
	Varga Emese	0738-124.743	vargaemese1989@gmail.com
Diószeg	Kiss Sámuel	0725-348.668	kissamuel93@gmail.com
	Kiss-Boros Rebeka	0727-037.737	rebibebi81@yahoo.com
Diószén	Maczkos Piroska	0752-309.410	maczkospiroska@yahoo.com
Dumbravén	Majzik Tamás	0763-591.193 36/70-296.50.79	tamasmajzik@gmail.com
	Daczó Kinga	0745-482.121 0767-980.824	daczokinga91@gmail.com
	Molnár Melinda	0743-811.467	molnar.melinda16@yahoo.com
	Markaly Imola	0747-900.099	markalyimola@gmail.com
Forrófalva	Gál Ruth	0745-332.327	gal_ruti@yahoo.com
	Antal János	0745-502.133	neluantal@yahoo.co.uk
Frumósza	Kosferenc Júlia Mária	0745-693.381	cosferentiuia77@gmail.com
Gajdár	Márton Attila	0740-016.123	mattilat@yahoo.com
	Orbán Orsolya	0743-279.709	orbanorsika@gmail.com
Klézse	Istók Angéla	0769-670.711	angelicaistoc@yahoo.com
Kostelek	Vaszi Levente	0726-586.041 0752-016.458	vaszi.levi@yahoo.com
	Bardócz Noémi	0736-145.568	nocy_bardocz@yahoo.com
Külsőrekecsin	Markaly Imola	0747-900.099	markalyimola@gmail.com
	Molnár Melinda	0743-811.467	molnar.melinda16@yahoo.com
Lábnik	Kilyén Barna	0740-557.264	vulticulus@gmail.com
	Kilyén Melánia	0742-184.895	melania@szka.org
Léziped	Mihály Szende Annamária	0751-673.422	szendekemihaly@yahoo.com
	Márton Attila	0740-016.123	mattilat@yahoo.com
Magyarfalú	Kiss Csaba	0742-394.828	kisscaba@yahoo.com
	Kiss Annamária	0743-304.640	annamaripuskas@yahoo.com
	Bogdán Klára	0234-283.875 0761-738.381	—
	Bejan Gabriela	0767-748.819	bejan1gabriela@gmail.com
Nagypatak	Gál Ruth	0745-332.327	gal_ruti@yahoo.com
Pokolpatak	Benke Pável	0721-946.625	pavelbenke@yahoo.com
Pusztina	Nyistor Ilona	0722-447.351	nistor_ilona@yahoo.com
	Mátyás Mónika	0753-846.748	matyas.moni@yahoo.com
	Bathó Éva	0751-922.422	bathoeva1@gmail.com
Rácsila	Mihály Szende Annamária	0751-673.422	szendekemihaly@yahoo.com
	Hermann Bianka (PSP)	0758-543.517	hermannbius@gmail.com
Somoska	Benke Paulina	0723-314.055	paulina.benke@yahoo.com
	Istók Angéla	0769-670.711	angelicaistoc@yahoo.com
Szítás (Bahána)	Balla Zoltán	0741-912.667	ballazoltan85@gmail.com
Trunk	Maczkos Piroska	0752-309.410	maczkospiroska@yahoo.com
Tyúkszer	Istók Editke	0767-928.514	ecaterinaistoc@gmail.com
	Istók Angéla	0769-670.711	angelicaistoc@yahoo.com
Buda-SZKA-Tyúkszer	László István	0724-440.974	—
Újfalú (Szőlőhegy)	Kerekes Emőke	0753-923.575	kerekesemoke@gmail.com
Csíksereda	Péter Endre	0747-220.283	peter_endre@freemail.hu
	Moldován Anna	0740-068.179	—
	Ferencz Gabriella	0745-568.797	ferenczgabriella18@gmail.com
	Imre Hajnal	0740-533.225	—
szakmai felügyelet	Bilibók Jenő	0753-371.371	bilibokj@yahoo.com
krónikás	Duma András	0723-226.953	andras@csangok.ro
adminisztrátor	Piticaru Gheorghe	0743-357.668	—
PSP	Hoffmann Ferenc	0754-578.842	ifj.hoffmannferenc@gmail.com

A Moldvai Csángómagyar Oktatási Program ma

A MOLDVAI CSÁNGÓMAGYAR OKTATÁSI PROGRAM AZÉRT VAN, HOGY A MOLDVAI MAGYARSÁGNAK JÖVŐJE LEGYEN.

Mit tehetünk a jövő érdekében? Ezekre a kérdések igyekeztünk világos, valóság-tól nem elrugaszkodó válaszokat adni:

1. Ha sikerül délutáni foglalkozásokat indítani egy jó nyelvi állapotokat őrző katolikus közösségben, akkor ez már egy kezdeti siker.

2. Ha sikerül a román tannyelvű iskolába integrálni a magyar anyanyelv-oktatást, akkor elértük célunkat.

3. Amennyiben sikerül óvodás gyermekeket bevonni a magyar oktatásba, bebiztosítottuk a folyamat körforgását, állandósítani tudjuk a magyar anyanyelvoktatást.

4. Ha sikerül a magyar oktatás köré helyi, magyar közösséget szervezni, akkor már túl is teljesítettük feladatunkat, hiszen ez már szinte szórvány-politika.

A 28 (+ Frumósza, Máriafalva) oktatási helyszínből 25 közösség számára van biztosítva iskolai keretek között is a magyar anyanyelv tanulása. Továbbra sem sikerült az Újfalú, Szitás, Bahána vonalon elindítani az iskolai magyar oktatást, habár előző évekhez képest sokat erősödtek ezek a helyszínek és ezért még a bővítés ismételt lehetősége is felmerült (Szőlőhegy).

A tanév elején jelentkező nehézségek közül továbbra is a pedagógusok hiánya jelenti a legnagyobb, még meg nem oldott problémát. További hat oktatóra lenne még szükség, hogy teljes csapatfelállásban tudjuk folytatni a már megkezdett 2017/2018-as tanévet.

A 2017/2018-as tanévben 33 oktató, 8 hagyományőrző és 4 nevelő alkotja a csapatot, amelyik 1190 (1148 + 42 kollégista) gyermekkel foglalkozik iskolai anyanyelv órákon, és összesen 1964 (ebből 1460 gyermek esetében van pontos, nevesített adatunk a 2016/2017-es tanév végén leadott gyermeklisták alapján).

Ebben a tanévben is két Petőfi Sándor Program ösztöndíjas segítségét élvezük: Hoffmann Ferenc (Délvidék) és Hermann Bianka.

A 2017/2018-as tanévet egy 5 napos, intenzív képzéssel indítottuk. A képzés minden napra külön tematikát tűzött ki célul:

- a moldvai magyarság történelme (Tánczos Vilmos néprajzkutató);

- a moldvai magyarok szokásai és hagyományai (Pozsony Ferenc néprajzkutató);

- a romániai anyanyelvi oktatás jogi keretei (Márton Attila);

- a gyakorlati tanítás jó fogásai, bevált jó gyakorlatai (Benke Paulina és Vaszi Levente hagyományőrzők, Kiss Annamária és Majzik Tamás oktatók);

- a Moldvai Csángómagyar Oktatási Program működése, megszervezése és felépítése, a munkaköri leírás, a havi beszámolók és elszámolások, az eseménynaptár és a programok, az ezzel kapcsolatos szabályzatok ismertetésére (Márton Attila koordinátor, Bilibók Jenő és Majzik Tamás szakmai felügyelők). A Moldvai Csángómagyar Oktatási Programhoz kapcsolódó legfontosabb programok a Bákó megyei magyar tantárgyverseny, a Csángó Pakaleála mese-mondó gyűlés, a Lakatos Demeter szavalóverseny, a Miklós Gyurkáné Szályka Rózsa emlékére szervezett Balladaéneklő Találkozó, és nem utolsósorban a Szeret-menti Népdalvetélkedő.

Ezúton is szeretném a moldvai magyarság köszönetét tolmácsolni a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnökségi tagjai felé, a „Gyere te is tanítani!” pedagógus-toborzónkban nyújtott segítségükért.

A Moldvai Csángómagyar Oktatási Programnak tovább kell lépnie, el kell mozdulni az óvodai oktatás megszervezésének irányába, akár kétnyelvű alapítványi óvodák árán is megalapozva a későbbi anyanyelvoktatás folytonosságát.

A moldvai magyarok által megőrzött archaikus dialektust nem szabad auto-

matikusan hasonlóan a régi életmóddal, középkori körülményekkel asszociálni. Igaz, hogy kimaradtak a nyelvújításból, és az általuk használt dialektus kimaradt a modernizálás folyamatából, de csak ezért őket nem szabad és már nem lehet a modernitás előtti időkhöz elhelyezni. Ezt a felismert nyelvi hiányt orvosolni kell, ezt pedig csak egyféleképpen lehet, az iskolai magyar anyanyelvoktatáson keresztül megvalósított irodalmi magyar nyelv megtanításával, ez az oktatók feladata (Bodó-Heltai). Az oktatók mellett a hagyományőrzőink feladata, hogy a néprajzi gyűjtésekben rögzített népdalok, népmesék és balladák élő szóban, archaikus dialektusban maradjanak fent diákjaik ajkán, így teremtve meg a nemzeti értékek átörökítését. A román tannyelvű iskolákban magyar anyanyelvet tanuló gyermekek számára elkészített tanmenetünk mellé elő kell készíteni a tankönyveket is. Azokat a tankönyveket, amelyek a magyar irodalmi nyelvet tanítják, de leginkább a helyi szókincsben fellelhető és ismert szavakat alkalmazva, valamint az idegen eredetű (román) szavak magyarul standardizált változatait használja fel a könnyebb megértés érdekében, megalkotva ugyanakkor pár sajátosan moldvai magyar kifejezés, regionalizmus standardizált magyar változatát is.

Habár a jászvásári püspökség és a csupán 1990-től kinevezett első püspök mély meggyőződése az, hogy a moldvai katolikusoknak a leggyorsabb asszimilálódás tenne a legjobbat, a moldvai katolikusok sosem fognak teljes mértékben asszimilálódni a román nemzetállam tömbrománságába. A teljes asszimiláció a vallásuk feladását is jelentené, amihez azonban még mindig ragaszkodnak a moldvai katolikusok, közösségeik mélyen vallásosak.

Márton Attila,
MCSOP programkoordinátor

Büszkeségeink a Magyarországon továbbtanulók

Több évvel ezelőtt alakult meg a KEMCSE keretein belül az Egyetemistákat Támogató Csoport. Azóta követem az ide érkező csángó diákok sorsát, életútját. Sok szép emléket, élményt, szeretetet kaptam ezáltal a sorstól, a Csángóföldről érkezett tehetséges, a környezetükből kiemelkedni vágyó gyerekektől.

Előkészítősök

Minden ősszel kíváncsian várjuk az egyetemi előkészítőre érkező új tanulókat, hogy segíteni tudjuk beilleszkedésüket, megismerjük érdeklődési területüket, próbálunk tanácsot adni, a választott szakirány, egyetem, főiskola kiválasztásában, hogy sikerüljön megvalósítani elképzeléseiket.

A 2017-es tanévben három fiatal leány jött Moldvából Budapestre a Márton Áron Szakkollégiumba. *Kaszap Johanna* Pusztinából, *Kőne Emma* Kostelekről, *Solomon Annamária* Lujzikalagorból érkezett, hogy megkezdjék a Balassi Intézetben az egy éves érettségi előkészítőt. Mivel mindhárman kiválóan beszélnek magyarul, ugyanis a Csíkszeredai Bentlakásban tanultak, nincs szükségük a nyelvi felzárkóztatásra. Szaktárgyakat tanulnak attól függően, hogy hol és mit szándékoznak továbbtanulni. Kaszap Johanna pszichológia szakra szeretne bejutni, ő biológiát és angolt tanul. Kőne Emma biológiára és testnevelésre jár, mivel sport és rekreáció szakra fog jelentkezni. Solomon Annamária közgazdásznak készül, amihez matematikából és angolból fog emelt szinten érettségizni. A magyar érettségivel megszerzett szükséges pontszámokkal felvételt nyerhetnek a kiválasztott egyetemre vagy főiskolára. Ettől az évtől kezdve az oktatás átkerült az ELTE felügyelete alá és a tanítás már nem a Márton Áron

Kollégium helyiségeiben, helyben zajlik, hanem a Balassi Intézet Központjában, így nagy segítség volt számukra az általunk soron kívül megvásárolt bérlet, amit az Áder János köztársasági elnök úrtól kapott támogatásból tudtunk biztosítani részükre. Erről a támogatásról még később szólok.

Diploma előtt

Szeretnék hírt adni az előző évi előkészítőseinkről és a még a diploma megszerzése előtt álló egyetemistáinkról. *Petrás Róbertet* felvették a ELTE Földrajz Szakára, ahol megkezdte tanulmányait. Sajnos *Istók Cintia*t nem vették fel az óvónőképzésre, most dolgozik és februárban ismét beadja jelentkezését az egyetemre. *Antal Eduárd* megkezdte utolsó évét Egerben az Eszterházy Károly Főiskolán és reményeink szerint a tanév végén Bsc diplomát szerez Sport és Rekreáció Szakon.

Akik végeztek

Igazi büszkeségeink a diplomát szerzett csángó egyetemisták. Közülük *Gál Emilia* és *Botezátu Izabella* már 2016-ban az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen megszerezték BSc. fokozatú diplomájukat. Egy év szünet után mindketten folytatják tanulmányaikat az Msc. fokozat megszerzéséért. Emilia sajnos már nem Magyarországon, hanem Angliában tanul. Iza egy különleges képzésen vesz részt, mozgás- és táncművelés hallgat, több egyetem közös képzésén: a szegedi, egy franciaországi és egy norvégiai egyetem hirdette meg a szakot, amire Iza eredményesen pályázott és ösztöndíjat szerzett.

A lujzikalagori *Tulbure Bianca* a Károli Gáspár Református Egyetemen sikeresen lediplomázott és 2017. júniusában a Városligeti fasorban lévő református templomban ünnepélyes istentiszteletet követően átvehette felsőfokú ifjúságse-

gítő asszisztensi diplomáját. Azóta már el is helyezkedett szakmájában egy budapesti kultúrházban, ahol fiataloknak tart szociális foglalkozásokat.

Kovács Krisztián, aki már nemcsak a mi köreinkben, hanem nyilvános szereplései miatt sokak által ismert, népszerű csángó muzsikus lett, a Magyar Zenetudományi Intézetben nagy sikerű diplomakoncerttel fejezte be tanulmányait. A Zeneművészeti Főiskola népzenei szakán szerezte meg diplomáját. Azóta a Servet csángó zenekar tagjaként bejárta a Kárpát-medence nyolc városát, ahol furulyajátékával és szép bariton hangján elénekelt csángó népdalokkal aratott sikert zenekarával. A körút záró akkordjaként pedig a Pesti Vigadóban a Kárpát-medence zenéje 2017 Gálakoncerten mutatták be első lemezüket.

László Leonárd is elhagyta az egyetem falait, mester fokozatú, informatika szakon szerzett diplomáját idén tavasszal vette át a Budapesti Műszaki és Közgazdasági Egyetem aulájában. Szakmájában Budapesten helyezkedett el.

Közös programjaink

Nem maradtak el ebben az évben sem a közös találkozások és programok, amit persze a sokirányú elfoglaltságok, zárt-helyik és vizsgák miatt nem könnyű összeegyeztetni. 2017 tavaszi első kirándulásunk az érdi Földrajzi Múzeumba vezetett. A következő közös program egy színházlátogatás volt. A Magyar Színházban Molier: *A fősvény* című darabját néztük meg.

De találkoztunk csángó diákjainkkal más alkalmakkor is. A Keresztszülő-tanár találkozón mindig segítségünkre vannak, eljönnek azért is, hogy találkozzanak volt tanáraikkal és a keresztzülőkkel. Ha idejük engedi, meglátogatják klubdelutánjainkat is, felkérésünkre szereplést is vállalnak, mint legutóbb Kaszap Johanna, aki csángó dalokkal örvendeztette meg októberi klubdelutánunk hallgatóságát. Sok évi hagyomány vallási csoportunk szervezésében a közös keresztút a Budapest Pestszentlőrinci Mária Szeplőtelen Szíve templomban, Tampu-Ababei József atya vezetésével, amin mások mellett Bianca

és Robi olvasta fel a keresztút egy-egy stációjának szövegét.

A 2017-es tanévkezdés első közös programja az újonnan érkezettekkel a Normafánál, az Anna réten tartott Szent Korona Szertartáson való részvételünk volt, ahol Nyisztor Tinka asszonyainak énekével kezdődött az ünnepi program és a Veni Sancte-nek is tekinthető szentmise.

Az őszi szünetet követően az Arany János év alkalmából szervezett Vers és Dal sorozaton *Sudár Annamária* estjének meghallgatását és az AMMOA elnökének, *Legeza László* úrnak meghívására a *Mistrál Együttes* adventi koncertjének meghallgatását tervezzük a diákokkal és az év lezárásaként a szokásos karácsonyi klubdelutánunkon való találkozást.

Itt is szeretném ismét megemlíteni a Köztársasági Elnök Úr által nyújtott anyagi támogatást, ami nagy elismerése a KEMCSE munkájának, és amelyet a Magyarországon tanuló csángó egyetemisták megsegítésére kaptunk és fordíthatunk.

Az itt tanuló előkészítősek és egyetemisták a magyar államtól tanulmányaik idejére ösztöndíjat kapnak, de ennek az összege nem fedezi kiadásait és így a

tanulás mellett munkát kell vállalniuk, hogy megélhetésüket biztosítani tudják.

Ennek az anyagi támogatásnak a révén, amelyet közlekedési költségekre, bérletekre, taneszközökre, étkezési hozzájárulásra fordíthatunk, segíteni tudjuk a csángó diákokat abban, hogy ne kelljen külön munkát vállalniuk, a tanulásra koncentrálhassanak és eredményesen teljesítsék feladataikat a diploma megszerzéséhez vezető úton.

Toroczky Katalin
az Egyetemistákat Támogató Csoport vezetője

Ott voltunk a Nemzeti Összetartozás Napján

A Magyarság Háza programsorozatának keretében 2017. június 3-án és 4-én a KEMCSE közreműködésével moldvai csángómagyar gyermekek két csoportja érkezett Magyarországra, hogy fellépéseivel színesítse ezt a kiemelt nemzeti ünnepet, a Nemzeti Összetartozás Napját.

Külsőrekecsinből *Gyurka Valentin* helyi hagyományörző, tanító az ottani hagyományörző gyerekekből hoz létre fellépő csoportot, Csík faluból pedig *Lázár Evelin* csík falusi tanító néni szervezett hasonló csapatot. Összesen 23-an érkeztek és

léptek fel a Budai Várban a Szentháromság téren felállított szabadtéri színpadon a Magyarság Háza előtt. A műsort táncházzal zárta a két csoport, amelyhez a *Sültű Zenekar* szolgáltatta a zenét.

Tanulmányok a moldvai magyarok vallásosságáról

KÖNYVAJÁNLÓ

A 2017-es Könyvhétre jelent meg *Iancu Laura* író, költő és néprajzkutató legújabb tanulmánykötete *Peremlétben* címmel.

A kötet kilenc néprajzi tanulmányt tartalmaz a moldvai magyar katolikusok népi vallásosságáról. A történeti kérdések (pl. a népi vallásosságának összetevői a 19. században; az egyház viszonya a korabeli népi kultúrához; a vallási ismeretek, az analfabetizmus és a nyelvismeret összefüggései stb.) mellett a

helyi boldogok (pl. Boldog Oláh Jeremiás), egyetemes szentek (pl. Szent Brigitta) kultuszáról valamint a moldvai magyarokkal kapcsolatos kutatásokban legtöbb vitát kiváltó, legproblematisabbnak tűnő kérdéstről: az identitásról is olvashatunk dolgozatokat. Az elemzések a hazai kutatások által nem ismert román levéltári források és szakirodalom felhasználása révén foglalkoznak a fenti témákkal. (Megjelentette a Lucidius Kiadó.)

Lészpédi lépések

MIÉRT VAN SZÜKSÉG A RMPSZ ALAPÍTVÁNYI ÓVODÁKRA?

Lészped, vagy *Lécped*, ahogyan több néprajzi gyűjtő is dokumentálta, hiteles eredetmondával és gazdag magyar történelemmel rendelkezik. A híres lécpad a vak ember háza előtt állott, ahol az emberek megtalálkoztak, ha indultak ki a faluból, vagy bevárták egymást, ha elmaradozva érkeztek haza. Közben lábat mostak a patakban, amelyet ma is a vak ember patakának hívnak (pârâu orbului). Nem egy új keletű székelyes csángó faluról van szó, ezt cáfolják a madéfalvi veszedelmet megelőző történetek (Selyem Józsi az első katolikus ember, akinek a koponyáját az oltáron helyezték el latin nyelven tartott halotti misék idejére) és a falu különösen jól szituált földrajzi elhelyezkedése (Bákó szomszédságában, a főútvonal mentén). Habár a többi moldvai magyar közösség esetében éppen ez a nagyvárosi közelség volt az asszimiláció egyik erőssége (Lujzikalagor, Ferdinándújfalú), Lészped magyarságának megmaradásában minden bizonnyal sokat segített a madéfalvi menekültek vérfrissítése, vagy a bukovinai székelyek érkezése. A falu közepében elterülő nagy katolikus tömböt két ortodox karéj fogja közre, látványosan szemléltetve a későbbi rátelepítést.

Az iskolai oktatás 1946-tól magyar tannyelvű iskolaként van számon tartva és dokumentálva. Itt találtuk meg a talán egyetlen olyan román nyelven kiállított bizonyítványt, hogy *Zsitár Antal* a magyar tannyelvű iskolában végzett 1951-ben. A beírási napló 1956-ig dokumentálja a magyar tannyelvű iskolába beírt tanulókat. Itt tanított és gyűjtött *Kallós Zoltán* Kossuth-díjas néprajzkutató, akinek elmondása szerint és az akkori igazgató, *Zudor Attila* megerősítése alapján is, kell lennie még egy beírási naplónak, hiszen az utolsó évfolyamot 1961-ben írták be az önerőből felépített magyar iskolába.

2002-ben indult újra szervezett formában a magyar oktatás, *Márton Attila* tanító bácsi a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének alkalmazásában kezdte el a délutáni foglalkozásokat *Fazakas (Kólónel) Józsi* bácsi udvarában, majd *János (Szili) Marika* néni nappalijában, mígnem sikerült megállapodni Puskás Anna néni nyári konyhájában, ahol egykoron *Kallós Zoli* bácsi is lakott. 2003 szeptemberében már az állami iskolában tanulja 7 tanuló a magyar anyanyelvet és innentől már nincsen megállás. 2008. április 11-én már egy külön, a magyar

oktatásra kialakított és jól felszerelt szakteremben fogadja népes gyermekesereg a hivatalos látogatásra érkező *Szili Katalin* és *Bogdán Olteanu* elnököket.

2017. május 12-én módszertani találkozót tartottunk, ahol a lézpedi román tannyelvű iskola házigazdaként fogadta Bákó városának közel 100 pedagógusát, tanítóját. Magyar oktatóként a főszerzők közé tartoztunk, és azon voltunk, hogy be tudjuk mutatni egy sikeres együttműködés, a magyar anyanyelv oktatásának zökkenőmentes integrálását egy román tannyelvű iskolába. Következő adataimat a gyermeklétszámokra, az iskola bemutatkozásából vettem át **középszinten 133 óvodás gyermek tanul, három intézményben. 61 kisgyermek Lészpeden, 28 Rácsilában és 44 Gerlényben. 315 alsó tagozatos és 310 felső tagozatos tanuló van nyilvántartva, belőlük 166+149 Lészpeden, 63+72 Rácsilában, 86+89 Gerlényben tanul.**

2012 nyarától működtetünk önerőből nyári óvoda programokat, mert jelentkezett rá az igény mind a gyermekek, mind a szülők részéről. 2016 szeptemberétől már másfél-, közel két éves kicsikkel foglalkozunk állandósult programmal, hiszen őket még nincsen hová vinni, számukra az intézményesített oktatás (bölcsőde) nincsen megoldva. A szülők bizalmát élvezve sokkal több kicsit szeretnének ránk bízni rendszeres programmal, mint amennyit jelen pillanatban fel tudunk vállalni. A szótári robbanás előtt álló, még nem beszélő kisgyermek naponta 10 órától teljesen magyar nyelvű környezetben ismerkednek a népi gyermekjátékokkal, szavakkal, dalokkal, mondókákkal. A rácsilái bérleményben számukra kialakított kis térben 10 apróságot tudunk fogadni otthonos hangulatban. Közülük négynek van magyar állampolgársága. Lészpeden jelenleg **30 kis magyar állampolgárt tartunk számon a 325 magyar állampolgársággal rendelkező lézpediek közül.**

Diákok Magyarfalutól Gyimesbükkig

Beszámolunk a csíkszeredai Csángó Továbbtanulók Közösségének 2017-2018 tanévről, az újonnan érkezettekről és a továbbtanulókról

A 2017-2018-as tanévben bentlakásunk 47 diáknak ad otthont, melyből 21 kilencedikes kisdíák, akik Kostelekből, Diószénből, Lábnikból, Magyarfaluból, Külsőrekecsinből és Gyimesbükkből érkeztek közösségünkbe.

Az előző évekhez hasonlóan idén is egy, a számukra szervezett felkészítő táborral indítottuk a tanévet, amelynek célja az volt, hogy a diákok megismerkedhessenek egymással, a nevelőkkel, a korrepetáló tanárokkal és egy kicsit a várossal is. Szerettük volna ezzel is megkönnyíteni számukra az iskolakezdet.

A tábor utolsó napján a bentlakás többi lakója is csatlakozott a kilencedikesekhez és egy egész napos csapatépítő, „összerázó” programon vettek részt a Somlyói Nyeregben. Az idősebb diákok jól fogadták a kisdíákokat, akik hamar beilleszkedtek a bentlakás közösségébe és az elmúlt másfél hónap alatt az osztályközösségekbe is.

Diákjaink számára a legnagyobb nehézséget a román nyelvű oktatásról a magyar nyelvű oktatásra való váltás okozza, ebben korrepetáló tanáraink segítik őket. Reméljük, mindannyian sikerrel zárják majd középiskolai tanulmányaikat.

Az előző tanévben, közösségünkben 12 diák végzett, közülük négyen szereztek meg sikeresen az érettségi diplomát, ők felsőoktatási intézményben folytatják tanulmányaikat.

Pusztianu Valéria szociális munkás képzést kezdett a Babes-Bolyai Tudományegyetemen, *Ambrus Adrián* a Babes-Bolyai Tudományegyetem történelem szakos hallgatója lett. *Kaszap Johanna*, *Solomon Annamária* és a tavaly végzett *Köne Emma* Budapesten a Balassi Intézetben kezdték meg tanulmányaikat.

Idén hat diákunk készül az érettségi-re, ketten a Kós Károly szakközépiskolában, ketten a Venczel József szakközépiskolában és ketten a Székely Károly szakközépiskolában. Számukra is igyekszünk a vizsgatárgyakból felkészítőket tartani, hogy minél többen sikerrel zárhassák középiskolai tanulmányaikat és csatlakozhassanak az egyetemistáinkhoz.

Ferencz Gabriella
vezető tanár

Számukra, mint magyar állampolgárok számára is, mindenképpen meg kell teremtenünk egy egészséges kétnyelvűség alapjait, egy magyar (kétnyelvű) alapítványi óvoda létesítésével. Az RMP SZ intézmény későbbben elnyerheti, és méltóképpen viselheti, *Kallós Zoli* bácsi nevét, egyben emléket állíthat a korábbi megbecsült tanítónak. A falu folyamatos terjeszkedése, ortodox gyűrűn való átnövése, a fiatal házások itthoni építkezése, a fentebb említett gyermeklétszámok és a várható gyermeklétszám is mind biztos alapul szolgál egy ilyen méretű befektetésre. A bölcsőde és a hosszabbított programmal működő óvoda működtetése belátható időn belül részben, vagy teljesen is önellátóvá válhat az állami fejkvóta, a tehetségesebb szülők hozzájárulásával (nem Bákóba fogják/kell vinni), és civil támogatók segítségével.

A középkorban a moldvai magyarok a haladást, egy magasabb kultúrát képviseltek a régióban. Egy egészséges kétnyelvűségnek megfelelő stathelyzetet biztosító, jól felszerelt, magas színvonalat és minőségi oktatást képviselő alapítványi óvodával adjuk vissza nekik ezt a lépéselőnyt.

Lészedhez hasonlóan erős magyar közösségekkel számo-

lunk Dumbravénben, Magyarfaluban és Pusztinán is, ahol első lépésben hasonlóképpen fontos feladatunk az óvodai oktatás biztosítása

Márton Attila, léspedi tanító bácsi

Minden hónapban találkozunk A KLUBBAN

Hosszú, hosszú évek óta minden hónap második szombatján összejövünk, mi keresztszülők és a barátaink, hogy beszéljünk, híreket kapjunk Moldvából, érdekes előadásokat, gyönyörű csángó dalokat hallgassunk, együtt énekeljünk, élményekkel töltekezzünk.

A klubprogramok szervezőjeként továbbra is fontos feladatomnak tartom, hogy a minden hónap második szombatján megrendezett összejöveteleink adjanak új ismereteket a keresztszülőknek a moldvai magyarokról és emellett szórakoztatóak is legyenek.

A múlt év decemberi klubösszejövetelét ünnepélyes keretek között tartottuk meg, a szépen feldíszített teremben a sok finom sütemény keresztszülő társaink ügyességét dicsérte. Meghívott vendégeink igazi elő-karácsonyi hangulatot teremtettek: *Tampu-Ababei József* atya adventi gondolatai figyelmeztettek bennünket az ünnep valódi értelmére: készüljünk lélekben a kis Jézus születésére, ne csak a vásárlással foglalkozunk. Keresztszülő társunk, a fotóművész, szobrász és néprajzos *Csoma Gergely* legújabb könyvének, a *Megkötött időnek* a bemutatója kapcsán beszélt a moldvai gyűjtéseinek hőskoráról. A Ceaușescu diktatúra alatt nagy bátorságra, ügyességre volt szüksége, hogy elkészítse a ma már pótolhatatlan fénykép felvételeket. Csángó fiatalok énekei tették vidámmá az év utolsó találkozóját.

Januárban hagyományosan nem tartunk összejövetelt, hogy kipihenjük az ünnepek fáradalmait. **Februárban** pedig a keresztszülő-tanár találkozóra kerül sor, amit a XII. kerü-

leti Németvölgyi Általános Iskolában tartunk. Márciustól kezdve a klubdelutánjaikat is itt tartjuk. Nagyon köszönjük *Dimanopulosz Andrea* igazgató nőnek, hogy nemcsak befogadott bennünket az iskolájába, de a technikai eszközöket is a rendelkezésünkre bocsátja.

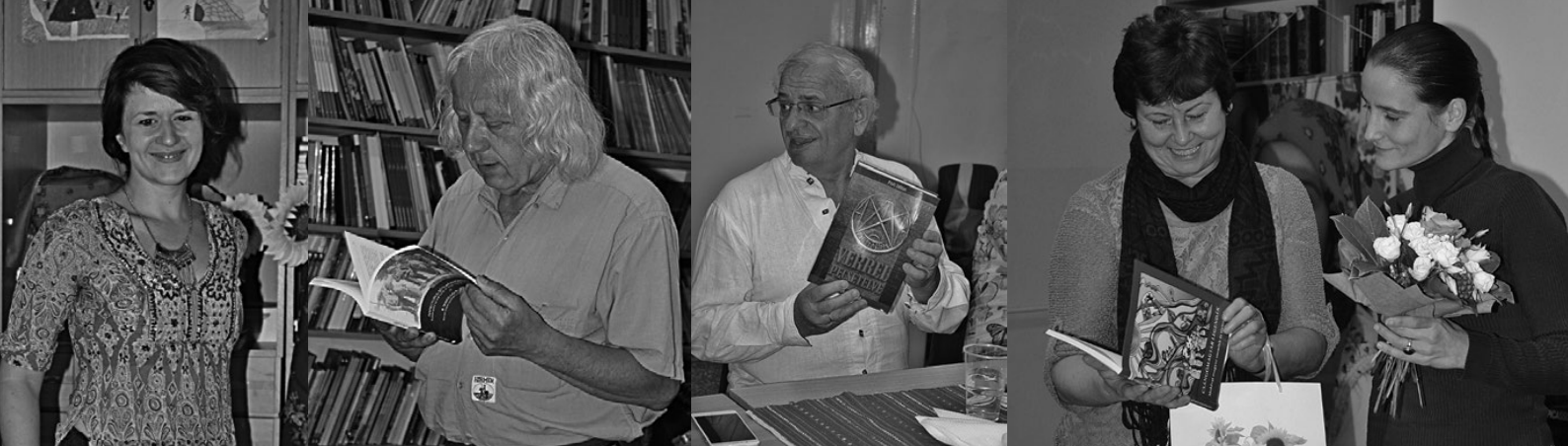
Márciusban a moldvai zenét játszó *Sültü zenekar* és a csíkfaluból származó *Szilágyi Angelika* népdalénekes vidám, fiatalos műsorát élvezhettük. Angelika megismertetett bennünket a régi moldvai nagybőjti szokásokkal. A régi időkben nemcsak a húsételeket hagyták el, hanem tartózkodtak a vidámságtól, a színes ruháktól is, és megvendégelt bennünket az általa süttött nagybőjti édességgel a *lipés-lapos*-sal.

Áprilisi klubunkon egy igazi néprajzi csemegének lehetünk tanúi: a magyarfalui születésű, 80 éves *Jankó Antal* mesélt a második világháború idején Magyarországra települt 13 falubeli család hányattatásairól. Ő ekkor még csak 5 éves volt, így édesapja önéletrajzi írása alapján ismerte meg ezt a szomorú exodust. A beszámolót az író, költő, néprajzkutató *Iancu Laura* vezette le nagy beleérzéssel. Laura vállalta az egyedülálló írás könyvvé szerkesztését.

Májusban fontos esemény évfordulója volt: a 10 évvel ezelőtti római zarándokltról hallhattuk a vallási csoport vezetőjének, *Albertné Révay Ritának* a beszámolóját. Ezt *Ferkó Zoltán*, a KEMCSE egykori alelnöke tette a moldvai magyarok magyar nyelvű misehallgatása érdekében. Biciklivel 4000 kilométert kerekedett Budapestről Rómán át Jászvásárig. Ha nem is oldódott meg ez a nagyon fontos ügy, de sok apró előrelépés okot adhat a bizakodásra.

Júniusban dr. *Lakatos Zoltán* előadására került sor a csángó gazdasági helyzetéről, „A moldvai csángó magyarok jö-

vője, ahogy én látom” címmel. Sokak szerint a csángóság, mint önálló és életképes etnikum léte a 24. órába érkezett. A nyelvvésztest tekintve valóban aggasztó a helyzet, ám véleménye szerint nem reménytelen. Száz év alatt tizedére csökkent a magukat csángónak vallók száma. Nemzetközi tapasztalatok alapján azonban az identitás egy esetleges nyelvvésztest után is nagyon sokáig megmarad. Gazdasági téren átfogó program kidolgozását tartja szükségesnek. Jónak tartja a Keresztstülői programot, de annak nagyobb támogatást kellene kapnia. A katolikus egyház szerepét meghatározónak tartja.

Szeptemberben a nyári szünet utáni összejövetelünkön a moldvai gyerekek számára szervezett nyári táborokról számoltak be vendégeink és vezetőségi tagjaink. Kiemelném a Radnóti gimnáziumot, amelynek tanárai 7 éve tartanak nyaranta két tábort a csángó gyerekeknek: egyet Klézsén, a másikat Budapesten. Munkájukat segíti, hogy alapítványuk révén az anyagi problémáikat könnyebben megoldják, eredményes szakmai programjuk van, felsőbb éves tanulókat, ifiket vonnak be a munkába. A lézpedi *Demeter Antiné János Anna* népdalénekes adatközlőről levetített filmben amellet, hogy sok régi éneket, balladát, eredetmondát bemutatott, a filmben látható volt *Kallós Zoltán* néprajzkutató, *Sebestyén Márta* és *Berecz András* népdalénekesek

Októberi klubunk rendszeres vendégei a Moldvai Magyar Oktatási program vezetői. *Márton Attila*, az oktatás koordinátora részletesen beszámolt a most indult év helyzetéről és a tennivalókról. A tanárhiányon helyettesítésekkel igyekeznek segíteni. Bölcsődei és óvodai programjaikkal a jövő magyar nyelvű iskolásait készítik elő. A jelenlévő *Petőfi ösztöndíjasok* energikus szavai után úgy gondoljuk, hogy rendbe jöhetnek a dolgok Moldvában. *Petrovics Sándor* tábori beszámolója e hónapra maradt. Arra a kérdésre, hogy érdemes-e a moldvai magyar gyerekekkel foglalkozni, egyértelmű igennel válaszolt. Lelkes szavai számunkra is biztatást adtak a jövőre nézve.

Novemberre *Navratil Andrea* népdalénekest hívtuk meg és megkezdjük a falugazdák beszámolóinak sorát azzal a céllal, hogy elmondják, az általuk támogatott moldvai faluban milyen feladatok vannak, és hogyan tudnak segíteni a tanároknak könnyűnek nem mondható munkájukban.

A klubokon *László Ildikó* vezetésével minden alkalommal megtanulunk egy csángó népdalt, ő egyébként rendszeresen énekel is nekünk, és az eseményeket *Prekrit Judit* fotókon örökíti meg, hogy összejöveteleink jó hangulatát megőrizhessük és közkinccsé tehessek.

Büttner Sarolta
program koordinátor

Lipes -lapos

RECEPT

Ezt a süteményt a moldvaiak leginkább télen szokták készíteni. 50 deka lisztet 3 egész tojással és annyi vízzel gyúrunk össze, hogy jól nyújtható tésztát kapjunk. (Ha nincs otthon tojás, lehet anélkül is csinálni.) A tésztát azután fél centi vastagra kinyújtjuk, és kockákra vagy háromszögre vágjuk, majd lobogva forró, sós vízben kifőzzük. Hideg vízzel leöblítjük, jól lecsöpögtetjük. Végül a tésztakockákat egy tálba egymásra rétegezzük: alulra cukros dió kerül, majd rá egy tészta, megint dió és így tovább, a tetején dió legyen. Moldvában főleg dióval készítik, de mi cukros darált mákkal is szoktuk rétegezni. Kínáláskor a tésztakockákat egyenként szedjük a tányérokra.

Szilágyi Angelika

Vallás és valóság

Egy tizenhárom éve létező közösség és egy önzetlen civil egyesület egyik alapító tagja vagyok, amely a történelemben talán először próbál viszonzásvárás nélkül, hűségesen és a végletekig szánt kitartással dolgozni a világ legárvábbjaiért, a moldvai magyarokért.

A keresztszülő-mozgalom a kezdetektől vallási, szociális és hagyományörzési célokat tűzött maga elé. A vallási csoport leginkább egy Szeretet-hidat akart létrehozni és megerősíteni a moldvai magyarokkal, tanárokkal, támogatókkal, közvetítőként a jóakarató emberek között, a csángómagyar gyerekekért. Látszólag semmi sem történt, a munkánk csak cseppnek tűnik a tengerben. A Naputánjáró első számában, 2007. decemberében adtunk először híradást a csoportunkról, most pedig a tíz év összegzéséről, dióhéjban.

Tények és számok

2004-ben hirdette meg *Böjte Csaba* atya a keresztszülő-mozgalmat, majd meg is látogatott minket 2012 karácsonyán. 2006-ban alakítottuk meg a Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesületet, amelynek keretében 2007-ben alakult meg a Vallási csoportunk, éppen tíz esztendeje, a moldvai magyarok anyanyelvi vallásgyakorlásáért folytatott több száz éves küzdelmük erkölcsi támogatásával és sok imádsággal. Megmaradásukat a csoportunk aktív részvételével készített ismeretterjesztő kiadványainkkal is próbáltuk elősegíteni, hogy a gyerekek a gyökereiket megtalálhassák, és a világ is jobban megismerhesse őket: úgymint román-magyar nyelvű szentmisefüzet, rózsafüzér és alap-imádságok (2007-2008), Naputánjáró-társasjáték (2011), Csángómagyar legendák (2015). Ennek folytatásaként tervezzük *Iancu Laura* szerkesztésében egy csángó önéletrajz megjelentetését.

Eredmények: jelentős találkozások, szeretet és megmaradás

Néhány mozzanat: 2007 áprilisában *Ferkó Zoltán* a Vatikánig és Jászvásárig eljutó biciklis zárandoklata során ezer emberrel találkozott, püspökökkel is, támogatást és imát kérve a csángómagyarokért. *Nyisztor Tinka*, az MCsMSz vallási felelőse akkor azt kérte, hogy imádkozzunk értük azért, hogy magyar anyanyelvükön imádkozhassanak a templomaikban.

Kérését teljesítjük azóta is. *Regőczy István* atya több szentmisét mutatott be erre a szándékra a Kútvolgyi engesztelő kápolnában. Most *Tinka* imádkozik a pusztinai asszonyokkal gyakran az atya sírjánál különböző alkalmakkor, az általa összeállított imafüzetből, legutóbb pedig a Szentkorona-szertartáson a Normafánál. Szeretet-misszióban is jártunk Moldvában 2008-ban, amiről a Moldvai Magyarság című folyóirat számolt be. Jelen voltunk a csángó-konferencián és a lányiki szentmisén 2009-ben, ahol *Petru Gherghel* püspök magyar szavait is hallhattuk. Megismertük az itt élő moldvai magyarokat, jeles képviselőiket is, akikkel szoros kapcsolatot tartunk fenn, tudósokkal, akik előadásokat tartottak nekünk, *Erdélyi Zsuzsannával* és másokkal. Együtt örültünk az első csángó doktoroknak, *Iancu Laurának* és *Nyisztor Tinkának*, az eredményeiknek, így *Laura* minden újabb könyvének is, legutóbb a Peremlében a moldvai magyarság vallásosságáról c. új könyvének. *Jáki Sándor Teodóz* OSB atya a moldvai magyarok apostolaként éveken át járt Moldvába, minket is segített a tanácsaival egészen a haláláig. Azóta Pusztinán is volt többször magyar szentmise, amit *Berszán Lajos* atya celebrált, ahogyan az idei hagyományos csángó szentmisét is, ahol az olvasmányokat *Mátyás Mónika* és tanítványai, a keresztygyerekeink olvasták fel. *Benke Paulinának* pedig Somoskán rendezték meg idén az archaikus imádságok vetélkedőjét „Aranyimatyánk Virágszombaton” címmel, sok gyerekkel, több faluból. Csupa csoda! E közben csoportunk csendes imahátteret adott. Az imádságnak nagy ereje van! Ezt is megtanultam a moldvai magyaroktól, hitet, kitartást, hűséget is. Hálás vagyok azért, hogy fantasztikus, hiteles embereket ismerhettem meg közelebbről Moldvában és itthon is, akiket tisztelhetek és szerethetek. Tíz év után, a májusi közgyűlés hozzájárulásával átadtam a stafétabotot csoporttársamnak, *Szentes Lászlónak*.

Fél emberöltő eddig, hogyan tovább?

Felnőttek a keresztygyerekeink, többen itt tanulnak tovább. *Luca* keresztlányom Londonban él, várja első gyermekét a szíve alatt. Az ő névnapján osztunk mindig búzát a karácsonyi klubdelutánunkon, amely már hagyományunkká vált. Várjuk a mozgalom új, fiatal keresztszülőit a sorainkba. Még sok a tennivaló! Jót tenni jó!

Istennek legyen hála mindenért!

Albertné Révay Rita,
alapítótag és vallási felelős (2007-2017)

Az oktatás új tanárai

KILYÉN MELÁNIA ÉS BARNABÁS – LÁBNYIK

Elsőre arra válaszolunk, ami mindenkiben felmerült már az eddigi találkozásaink során, hogy miért hagytuk abba Parajdi Lepkeház vállalkozásunkat és miért vállaljuk a lányiki kihívást. Ennek egyszerű oka az, hogy a Lepkeház csak nyáron működik (júniustól-szeptemberig), és mi mindketten télire munkát keresünk. Így találtunk rá a lányiki ajánlatra, és ez volt az a hely, ahol az első telefonbeszélgetés után Márton Attila azt mondta: - várunk szeretettel! Ez a hangulat egyébként azóta sem változott, nagyon pozitívak a tapasztalataink mind az itteni közösség részéről, mind az oktatás vezetői, a ház működtetői, a kollégák és Csongor Attila falugazda részéről. Ez a baráti hangulat az, ami átsegít a nehézségeken is. Van egy kislányunk, Lili, ő már betöltötte a hat évet. Lili most már lassan beszokik az iskolába. Neki a legnehezebb, hiszen teljesen magyar környezetből jön, viszont itt román előkészítő osztályba jár, román tanító nénivel, aki nagyon kedves hozzá. Jól fogadták az osztálytársai is, de mindezek ellenére a nyelv nem értése azért őt még elkészeríti. Viszont hosszú távon mindenképp pozitívum lesz neki az itteni környezet, hiszen Székelyföldön nehezen tanulnak meg a gyerekek románul. Állandó lakhelyünk egyébként Felsőboldogfalva, Székelyudvarhely mellett. Tudásunk és tapasztalataink függvényében igyekszünk a legnagyobb jóindulattal megfelelni az oktatási program, a keresztszülők és a lányiki közösség elvárásainak.

BATHÓ ÉVA- PUSZTINA

Tanítónőként végeztem 1986-ban, és egy tanyasi iskolában, Portelken kezdtem dolgozni. Csodás évek voltak ezek! 1989-ben született első kislányom, ettől kezdve 1999-ig, főállású anyaként foglalkoztattam gyermekeim. Három leánygyermekem immáron felnőtt, a legkisebb is dolgozik már. Lányaim közül a legidősebb gyógypedagógus, a középső közgazdász lányom egy amerikai cégnél dolgozik, legkisebb lányom Prágában, marketing területen tevékenykedik. Ő hat éves kora óta táncol, tagja volt a Jászság Népi Együttesnek is. Tanultam fejlesztőpedagógiát, szakvizsgáztam is. Egyedülálló édesanyaként nem tudtam visszamenni tanítani, ezért HR menedzser tanulmányokat is végeztem a Műegyetemen, ezzel is növelve elhelyezkedési esélyeimet. Foglalkoztam hátrányos helyzetű gyerekekkel, iskolarendszerekből lemorzsolódott fiatalokkal. 2003-tól pedig EU társfinanszírozású pályázatok terén dolgoztam, 2012-től 2014 végéig egy kiemelt projekt menedzsere, majd szakmai vezetője voltam. Fókuszában elsősorban a hátrányos helyzetű gyerekek, a mélyszegénységben élők, a nők, az idős, a fogyatékosággal élő személyek helyzetének feltárása, életkörülményeinek javítását célzó aktivitások, intézkedések meghatározása áll. Az utóbbi hónapokban rövid Emberi Erőforrások Minisztériuma EU projektfejlesztési fősztályvezető-helyetteség után, pályázati tanácsadóként dolgoztam, főleg humán projektek generálása és fejlesztése volt a feladat. Idén tavasszal úgy éreztem, az elmúlt 15 év pályázati környezetében nem tudok megújulni, valami teljesen más után vágykoztam. Így kerültem a programba Pusztinára. Ismét tanítok tehát, ennek nagyon örülök. Szimpátiájukban és további támogatásukban bízva kívánom, hogy jótetteikből ne fogyjanak ki!

Mikecs László emlékezete

A XVI. évfolyamában járó moldvai magyar kulturális folyóirat, a Csángó Tükör legújabb számát a 100 éve született Mikecs László tanár, történész, néprajzkutató, nyelvész méltatásának szentelte. A tragikusan fiatalon, orosz fogolytáborban elpusztult Mikecs Lászlót a tudományos élet elsősorban a Kárpátokon túli magyarság, különösképpen a csángók egyik legavatottabb kutatójaként tartja számon, ám a közvélemény keveset tud róla. A lap kiadója, a Lakatos Demeter Csángómagyar Kulturális Egyesület, amely évek óta a KEMCSE együttműködő partnere, ezt a hiányt igyekezett pótolni, oly módon is, hogy tagjai közreműködőként részt vettek a Mikecs László tiszteletére rendezett emlékestén is. Utóbbi a Magyar Emlékekért a Világban Közhasznú Egyesület rendezte.

Örmény jótékonysági hangverseny

A XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat a Zuglói Páduai Szent Antal templomban jótékonysági hangversenyt szervezett 2017. április 30-án este. A hangverseny elején Hegedüs Annamária, az önkormányzat elnökhelyettese szövegmondott a KEMCSE programjáról, majd a koncert végén adománygyűjtést szervezett a csángó ügyért. Az adakozásból összegyűlt 85.000 forintból 15.000 forintot a templomnak adományozott, a maradék 70.000 forintot kétfelé osztva a Kovász Egyesületnek és a diószéni gyerekek táboroztatására ajánlott fel. A hangversenyen közreműködött: Ötvös Csilla operanékes és Hegedüs Valér zongora- és orgonaművész.

TÁBOROK, TÁBOROK, TÁBOROK M

GONDOLATOK A TÁBORSZERVEZÉSRŐL

A nyár az az évszak, amit mindenki nagyon szeret. Várjuk a napsütést a hosszú borongós téli esték után, s ha a nyárról van szó akkor szorosan összefügg a táborokkal, nyaralással amit egész évben várnak a moldvai kis diákok. A Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület tíz éve rendszeresen táboroztat, évente körülbelül 600 gyermeket, ami több ezer főt jelent hosszú-hosszú évek során. Nehéz lenne pontosan megmondani, hogy hány kis diáknak volt része a keresztszülők vendégszeretében, vagy hogy hányan élvezték a tábor élményeit itt Magyarországon vagy Erdélyben. Sokféle tábor létezik, mindegy hol és hogyan szervezzük, az a fontos hogy maradandó emlékeket hagyjon a gyerekekben, és motiválja őket arra, hogy magyarul tanulni jó, hasznos, és fontos része az életüknek. Azért próbáljuk a táborokat a magyarországi gyermekekkel együtt szervezni, mert ez egy óriási lehetőség a nyelv gyakorlására. Az itt közreadott beszámolók csak egy kis részét képezik annak, amit a keresztszülők és a KEMCSE szervez évente, de mindegyiket a szeretet, az adni akarás, az élményszerzés vágya vezérel.

Jolanda Willemse, diószéni falugazda

MAGYAFFALUBÓL PÁPÁRA

A Moldvában élő magyarul tanuló gyerekek egyik legjobb motiválási eszköze a nyári táborokban való részvétel. Fontos feladatunknak tartjuk, hogy az aktív tanulókat jutalmazni tudjuk egy-egy ilyen lehetőséggel. A támogatók, a keresztszülők nélkül szinte lehetetlen lenne egy külföldi tábor finanszírozása, szervezése!

A 2017-ben Tarczi Alexandra, Joó László valamint Áldozó Tamás Pápa polgármestere vállalta fel ezt a nagy feladatot. Egy hetes élményekben gazdag tábort biztosítottak 19 Magyarfaluból érkező csángómagyar gyermek számára. A Joó tón való halászás, a Várkert

fürdőben való fürdőzés, a balatoni bob, a bowling, a Serpa kalandpark, a veszprémi állatkert, a pápai Eszterházi kastély, a legozás öröme, a csillagvizsgáló, a balatonfűzfői fürdés, valamint a közös étkezés, bográcsozás, grillezés felejtethetetlen szórakozás volt tanítványaink számára. A jó programok mellett a jó szállást is meg szeretnénk említeni, köszönet Boros Ottónak és Kőkúti Zoltánnak, a Vemévszer vezetőinek. A tábor-szervezéshez nem elegendő a helyszín és a programok biztosítása, nagyon nagy költség az utazás is. Kővári Róbertnek, Joó Lászlónak, Kalla Rozáliának vala-

mint keresztszülőknek köszönhetően ezt is sikerült megoldani. A Jó Isten fizesse mindenkinek az összefogást!

VENDÉGEK LÉSZPEDRŐL ÉS RÁCSILÁBÓL

Ebben az évben megváltoztattuk a gyerekek nyaraltatásának tíz éve megszokott gyakorlatát: a gödöllői Értékvédő Közhasznú Egyesülethez csatlakozott a pécsi Kovács Mátyás vezette KOMA 1989 Baráti Kör Közhasznú Egyesület. Ők is évek óta támogatják a határon túli és a moldvai gyerekeket. Tavaly jelentős adományt vittek Moldvába, amellyel több faluban szereztek örömet a magyar oktatásban résztvevő kisdíjaknak. Hallottak a gödöllői civil kezdeményezésről, amely

már egy évtizede támogatja a lészpedi gyerekeket nyaralásuk megszervezésével és karácsonyi csomagok gyűjtésével. Fontosnak tartották ennek a programnak a továbbvitelét, a jó ügy felkarolását.

Tanítónőjünkkel, Mihály Annamáriával 15 kisdíjak érkezett Lészpedről és most először a szomszéd faluból, Rácsilából. A gyerekek nyári programja a következőképpen alakult: a gödöllői önkormányzat balatonlelleli tábort követően Pécsre utaztak, ahol családok gondoskodtak gazdag programjukról. Nagy örömünkre 11. alkalommal is vendégül láthattuk a moldvai gyerekeket a gödöllői önkormányzat balatonlelleli üdülőjében. A kiváló idő nagyon hozzájárult a vidám hangulathoz, a felszabadult nyaraláshoz. A sok fürdés, kirándulás, fagyizás és a Vidámparkban való játék igazán kellemessé tette a balatoni nyaralást.

Büttner Sarolta, Büttner György fotói

Moldvában, Magyarországon, Erdélyben

ÉLMÉNYT SZEREZNI A GYEREKEKNEK

A Szeret-Klézse Alapítvány magyar nyelvű oktatása 2012-ben lépett be az RMPSZ egységes programjába három oktatási helyszínnel, négy oktatóval.

Három éve úgy döntöttünk, hogy inkább erdélyi és moldvai nyári táboroztatásokat szervezünk, mert ezek olcsóbbak, és több gyerek tud részt venni rajtuk. 2017 nyarára több pályázati lehetőséget megpróbáltunk, köztük a Pillangó Alapítványét is – segítségével két oktatási helyszínnel szerettünk volna tábort szervezni –, de nem kaptunk támogatást. Mindezek ellenére sikerült három tábort megvalósítani, amelyek közé bevontuk a negyedik tervezett programot is: élményt szerezni a gyerekeknek.

Kobozoktatás. Több évi tapasztalatunk azt mutatja, hogy szükség és igény van a helyi hangszerek oktatására, amelyben részt vesznek mindazok a gyerekek és fiatalok, akik valamilyen formában kötődnek-kötődtek a magyar nyelvű oktatási programokhoz. Az idén négy oktatóval, két kísérővel és több mint negyven gyerekkel szerveztük meg koboz, doromb, dob, hegedű és más hagyományos hangszer oktatását. Emellett kirándulásokat szerveztünk, és fürdőnapot is tartottunk a klézsei strandon. Egyes költségekre a Communitas Alapítványtól kaptunk támogatást. A többit a Szeret-Klézse Alapítvány és a gyerekek szülei állták,

Kézműves tábor. Ezt a „Kinyílik a világ Alapítvány”-nyal közösen szervezzük több mint 10 éve. Erre a táborra Budapestről 4-6 kísérő tanár, és körülbelül 7-12 gyerek érkezik évente Etelközbe. A program két részből áll, délelőtti foglalkozások a helyi gyerekekkel, amelyen 60-90 gyerek vesz részt. Szállíttatásukat a vendégek oldják meg a budapesti Radnóti Gimnázium mikrobuszával vagy saját autóikkal Tyúkszer-Klézse és Forrófalva között. Délután a budapesti gyerekek kirándulásokat szerveznek a környéken, meglátogatva a többi falut és oktatási helyszínt. Az idén esztendő látogatás is volt. A táborozás végén előadást tartunk, ahol a helybeliek, köztük felnőttek és a gyerekek szülei is részt vettek.

Hímző tábor. A hímző tábor a felnőttekkel közös program, ahol helyi mesterek tanítottak helyieket, magyarországi felnőtteket és klézsei fiatalokat. Több fajta foglalkozás volt: szövés, keptárvarrás, ingvarrás, helyi ősi népviselet használata. Mindennap volt egy előadás is ezekről. A tábornak nagyon nagy haszna volt, mert az egyik meghalt helyi mester lánya nemcsak a hímzést ismerte, hanem a jelképek többféle elnevezését is megerősítette a munka alatt. Hála a Jóistennek, hogy megfelelő időben még megmentettük a mentenivalót.

Nagyon fontos a nyári programok szervezése. Érdeemes egy helyszínről 10-15 gyereket jutalmazni magyarországi vagy más külföldi táborozással, és minden résztvevőnek egy-két napos országon belüli kirándulást is szervezni, így megismertetve velük a romániai magyar értékeket.

Duma András, MCSOP krónikás

A FESTŐI GYIMESI HEGYEBEN

Muhos Patakán, Gyimesközéplaktól 10 kilométerre, egy 960 méter magasban fekvő panzióban táborozott idén 19 csángómagyar kisdíák Budáról, Klézseről, Pokolpatakáról és Somoskáról. Az augusztus 1-től 6-ig tartó tábort keresztszülői támogatásból, valamint Gyökössy Kinga által gyűjtött németországi adományból Erős Ildikó és Felföldi Elek falugazdák, valamint Makkainé Ica szervezték meg. A táborozók három felnőtt kísérő társaságában érkeztek. Nagyon jól érezték magukat, sokat játszottak, fürödtek, kézműveskedtek és szekereztek a hegyekben. A szállás és a napi bőséges háromszori étkezés minden igényt kielégített. Gyümölcsöt és süteményt is kaptak rendszeresen. A tábor bezárása előtt minden gyermek rajzokat és köszönő leveleket írt, melyeket elhoztunk és továbbítottuk a keresztszülőknek.

Felföldi Elek falugazda

TÁBOROK, TÁBOROK, TÁBOROK

LEVÉL KÜLSŐREKECSINBŐL

A nyár melege már rég elköltözött kis falunkból. Az őszi fergeteg szinte elfeledtette velünk a nyár szép emlékeit, amikor gyermekcsoportokkal vettünk részt a Magyarság Háza – KEMCSE szervezésében a Nemzeti Összetartozás Napján, vagy a trunki Tánc és Hujjogtató Találkozón, vagy a Kinyilik a Világ Alapítvány által, Budapesten és Balatonnál megszervezett anyanyelvi táborban.

Nyáron nagy erőfeszítéssel megtartottuk a külsőrekecsini „Napotánjáró” néptánc-tábor, több mint ötven gyermeknek sikerült egy héten át programokat szervezzünk. Fő foglalkozásunk

a gyapjú feldolgozása volt, a gyermekeknek sikerült megismerkedni a gyapjú mosásával, tépésével, gerebenelésével és fonásával. Mindemellett virágot kötöttünk, amelyekkel a faluban és a falun kívül levő keresztet, néhol magyar feliratú keresztet virágoztunk meg, és nem utolsó sorban rengeteg gyerekjátékot játszottunk, énekeltünk, furulyáztunk és táncoltunk. Ezúttal szeretnék köszönetet mondani a támogatásért a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt-nek, illetve a Gyepük Népe Alapítvány elnökének, Tündik Tamásnak, Földi Lehelnek, Divald Borbálának, Legedi István bácsinak, Dobos Rózsa néniének és minden közreműködőnek, főzőnőnek a nagy segítséget.

Nehéz télnék állunk elé, mert még nem készült el a leégett házunk helyén épült új, amihez számtalan jó ember sok-sok segítséget nyújtott, de még nem állok készen az oktatási

helyszínnel sem, ami az új ház nagy termében kap helyet. Sok még a tennivaló és remélem, hogy lesz is még időm rá, miután elkezdem a tervezett foglalkozásaimat, immár nem mint a moldvai oktatási program résztvevője, hanem a Külsőrekecsinért Egyesület képviselőjeként. A tervek szerint egyesületünk köt majd egy támogatói megállapodást az RMPSZ-szel, és ebből a támogatásból végezzük el a hagyományörző feladatot a faluban.

Mint minden kezdet, nekünk is nehéz az újrakezdés, de imádkozunk és dolgozunk, dolgozunk és imádkozunk, hogy minél hamarabb tudjunk továbblépni az új útra, amit a jó Isten nekünk rendelt.

Gyurka Valentin

Külsőrekecsinért Egyesület

TÖBBET BESZÉLTEK MAGYARUL

Júliusban ötödik alkalommal jutott el a 19 diószéni és erdélyi gyerek a Balaton partjára a szántódi táborba, ahol a XII. kerületi Németvölgyi Általános Iskola tanulóival közösen töltöttek el néhány felejthetetlen napot. A gyerekek közül néhányan már régi ismerősként üdvözölték egymást, de az idén jó néhány új arccal is bővült a csapat. Minden nap sportprogramokat szerveztünk a gyerekeknek, a kezük is ügyesedett ez alatt az idő alatt. Délelőttönként kézműves foglalkozások keretein belül élhették ki kreativitásukat, este pedig táncolhattak, tréfas versenyekkel és anyanyelvi vetélkedőkkel múltatták az időt.

A közös programoknak köszönhetően a gyermekek egyre többet beszéltek egymással magyarul. A búcsúesten a táborúzó körül mindenki együtt énekelt és együtt tapsoltunk a versenyek díjazottainak. A gyerekek ajándékokkal, élményekkel, rengeteg új tapasztalattal és barátokkal gazdagabban indultak haza. Abban a

BETHLEN GÁBOR
Alap

reményben búcsúztak el egymástól, hogy jövőre újra találkozhatnak.

Köszönet az anyagi támogatásért és a tábor lebonyolításáért a XII. kerület Hegyvidék Önkormányzatának, személy szerint Gilicze Zoltánnak, aki rengeteget tett azért, hogy a gyerekek eljuthassanak a táborba, illetve a XII. kerület Hegyvidéki Szabadidősport Központnak, személy szerint Móczán Mónikának, aki személyesen is ellenőrizte, hogy a feltételek rendben vannak. Az Örmény Nemzetiségi Önkormányzatnak, a Németvölgyi Általános Iskola pedagógusainak, a keresztszülőknek, a diószéni és erdélyi tanároknak és nem utolsó sorban a program motorjának, Jolanda Willemsenek fáradhatatlan munkájáért.

Dimanopulosz Andrea igazgató
Németvölgyi Általános Iskola

25 éves a Magyar Népfőiskolai Collegium

A dr. Kis Boáz által 1992-ben alapított Magyar Népfőiskolai Collegium ez évben ünnepli megalakulásának negyedévszázados fennállását. A jubileumi ünnepséget a Sárospataki Református Teológiai Akadémia dísztermében tartották. Mivel a Collegium 2011 óta jelentős felnőttképzést folytat már csángóföldi moldvai magyarok között is, így a Lakatos Demeter Kulturális Egyesület két tagja, Gondos Béla és László Ildikó, akik a MNC missziós útjain már számos alkalommal részt vettek, meghívott előadóként és szereplőként jelen voltak ezen az eseményen. A díszteremben moldvai csángó népviseletek, szóttesek, csángó témájú fotók, és a bukovinai székelyek viszontagságait bemutató képanyag lett kiállítva.

Szintén meghívott előadóként részt vett *Kóka Rozália* mesemondó, néprajzos, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, a Virággöngy Együttes két tagja: a luzikalagori *Mokány Róza*,

a pusztinai Pusztinai Annamária, valamint a forrófalvi *Antal Vajda János* RMPSZ tanár, hagyományőrző is, aki a moldvai csángómagyarok nevében köszönetét fejezte ki dr. Kis Boáznak, az MNC ügyvezető elnökének a moldvai magyarok felé nyújtott áldozatos munkájáért.

Az ünnepi konferencián elhangzottak a Collegium alapítói-nak visszaemlékezései, majd befejezésként néhányan kitüntetésben – ami egy oklevélből és egy plakettből állt – részesültek az áldozatos népfőiskolai munkájukért. A kitüntetettek között volt *Kóka Rozália*, *Gondos Béla*, *László Ildikó*, a Lakatos Demeter Csángómagyar Kulturális Egyesület tagjai, *Antal Vajda János*, a Forrófalvi Phoenix Kulturális Egyesület elnöke, RMPSZ tanára, valamint a külsőrekecsini *Gyurka Valentin*, az RMPSZ hagyományőrző tanára.

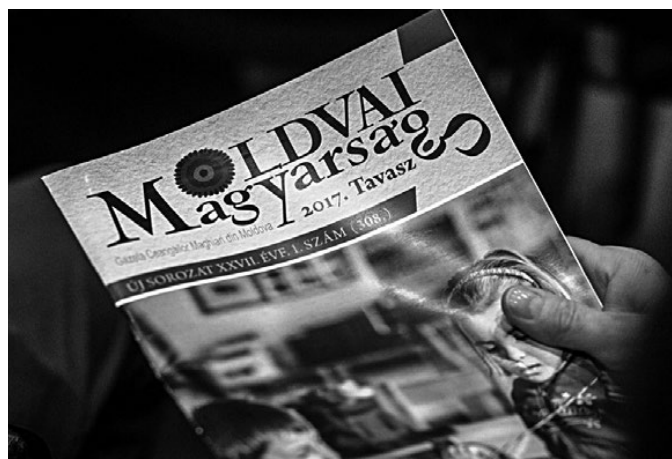
Csángó újságtól a Moldvai Magyarságig

A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata Élőfolyóirata 2017. május 4-én a Moldvai Magyarság című közéleti folyóirat tiszteletére estet tartott a Múcsarnokban.

Házigazda *Iancu Laura* József Attila díjas költő, író, néprajzkutató volt, meghívottként közreműködött *Mirk Szidónia*, a Székelyföld és a Moldvai Magyarság felelős szerkesztője Csíkszeredából, a luzikalagori születésű *Gábor Felicia* író, a somoskai születésű *Demse Márton* költő, *Csoma Gergely* fotó- és szobrászművész, író és zenével a *Berka Együttes*. Az estet *Mezey Katalin*, Kossuth- és József Attila díjas prózaíró, költő és műfordító, a Magyar Művészeti Akadémia irodalmi tagozatának vezetője nyitotta meg.

Ezek után *Mirk Szidónia* Iancu Laura kérdéseire válaszolva elmondta, hogy a Moldvai Magyarság lapot Csángó Újság néven 1990 márciusában Sepsiszentgyörgyön a pusztinai származású tanár, Ősz Eröss Péter szerkesztésében adták ki. Alapítói székelyföldi és moldvai értelmiségiek, *Eröss J. Péter*, *Nyisztor Tinka*, *Eröss Péter*, *Bartos János*. A lap a moldvai magyarság történelmével, hagyományaival, mindennapi életével foglalkozott. Havonta jelent meg 4 oldalon 10 ezer példányban magyar és román nyelven azért, hogy a magyarul írni-olvasni nem tudó csángómagyarok is olvashassák. Nyolc nagyobb moldvai csángó faluba jutott el, falvanként 80-100 példányban.

Az újság 1992-től Moldvai Magyarság címen jelent meg. A román-magyar nyelven megjelenő lap ugyan a csángókról szólt, de inkább a világnak. A csángómagyarok örültek, hogy van egy róluk szóló újság, de a román részt nem akarták elolvasni, a magyar nyelvűt pedig nem igen értették, így hát inkább, mint papírt elhasználták a háztartásban, sokat nevettek azon, amikor lapozgatás közben csúf bábák képeit látták. A Moldvai Magyarság 2000 januárjától a Székelyföld folyóirat

mellett a Székelyföld Alapítvány segítségével folyóirattá vált, az újság jelleget fel kellett adni, a román és magyar olvasók érdeklődésére arculatot kellett váltani. Havonta kisebb formában jelent meg, *Ádám Gyula* fotóművész képeivel gazdagítva. A kiadásért felelős *Ferenczes István* létrehozta az anyagi hátteret, új szerkesztői gárdát szervezett, csak hogy nevetek említsek, *Halász Péter*, *Tánczos Vilmos* néprajzkutatók, *Sántha Attila író*, *Borbáth Erzsébet*, *Iancu Laura* költő, író, néprajzkutató írásai rendszeresen jelennek meg a lapban. Állandó rovatai a hírek, beszámolók, külső terepmunkák, riportok, események. A terv az, hogy a lap mindig bemutasson egy-egy csángó falut, ez az első szám Külsőrekecsinről szól.

A lap 360 könyvtárba jut el, 160 előfizetője van, 120 példány az oktatásba kerül. Különböző székelyföldi városokba, román előfizetők is vannak, és moldvai kispapok is igényt tartanak rá, a Bákói Néprajzi Múzeummal is.

A moldvai Magyarság Magyarországon megvásárolható és megrendelhető a Magyar Napló szerkesztőségében (1092 Budapest, Ferenc krt. 14. I. em. 5.).

László Ildikó

Hozzon magával még egy keresztszülőt!

A keresztszülők és moldvai magyar oktatás tanárainak találkozóját minden évben azzal a mély meggyőződéssel szervezzük meg, hogy a személyes találkozást, a közvetlen információcserét, a baráti beszélgetést semmi nem pótolja.

2017. február 18-án 38 moldvai tanár, és hagyományörző érkezett Budapestre, s útjuk egyenesen a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságára vezetett. Este az AMMOA és KEMCSE egy olyan ünnepi vacsorán látta vendégül a tanársereget, ahová meghívták a keresztszülő mozgalom kiemelkedő támogatóit, együttműködő partnereit és a saját képviselőit, azzal a szándékkal, hogy

ennyi évnyi közös munka után végre kölcsönösen megismerjék egymást.

A hagyományos keresztszülő-tanár találkozóra másnap, február 19-én délelőtt került sor a budapesti Németvölgyi Általános Iskolában. A terem ezúttal több mint 150 vendég töltötte meg, ezzel is bizonyítva, hogy nagy az érdeklődés egy ilyen összefoglaló, tájékoztató jellegű rendezvény iránt. A keresztszülők többségének ez az egyetlen lehetősége, hogy megismerje keresztyermeké tanárát, és tájékozódjon a gyermek tanulmányairól, helyzetéről, családi körülményeiről, megismerje a KEMCSE, az AMMOA múlt évi tevékenységét, információt kapjon a keresztszülő-mozgalom működéséről, az adományok összegyűjtéséről és felhasználásáról.

A program ezúttal a szokottnál is gazdagabb volt. Kiss Tampu Tatiana gyönyörű csángó énekkel nyitotta meg

a rendezvényt. Ezt követte Horváthné Zsuzsa elnök-asszony köszöntője és rövid beszámolója. Az iskola igazgatója, Dimanopulosz Andrea köszöntője után dr. Legeza László, az AMMOA elnöke vetített képes előadás keretében foglalta össze az AMMOA elmúlt évi tevékenységét. Felhívta a figyelmet a keresztszülői létszám fokozatos csökkenésére, hiszen nyolcévnyi támogatás után a „régii” keresztszülőktől nem várható el újabb ciklus vállalása, ezért megkért minden jelenlevőt, hogy „hozzon magával egy új keresztszülőt”!

Pákozdi Judit, tiszteletbeli elnök

Hogyan lettem falugazda?

László Ildikó egyhónapja vált forrófalvi csángómagyar oktatási közösség önkéntes segítőjévé, falugazdájává. Így vall a döntéséhez vezető útról.

Felnőtt fejjel, már köztisztviselőként engem az énekítés szeretete és a második, marosvásárhelyi származású férjem vezetett el a moldvai csángómagyarokhoz. Tőle hallottam először róluk. Ha arra gondoltam, hogy a Kárpátokon túl is, a régi Etelközben élnek még magyarok, egyenesen kirázott a hideg.

2007-ban jártam először Moldvában. Klézsén Duma András házában volt a szállásom Nagy élmény volt vele bejárni a környező falvakat. Elvitt Csíkba Lőrincz Cselesztinhez, aki létre hozta a Csángó Rádiót. András sokat mesélt a saját történelmükről, szokásaikról. Elvitt minket Pusztinára Nyisztor Ilona népdalénekeshez, aki az akkor még élő, csodálatos édesanyjával énekel is nekünk. Lujzikalagorban tanúja voltam annak, hogy amikor a templomból kijövő egyik idősebb asszonnyal beszélgettem magyarul, akkor ránk szólt a pap, hogy ne beszéljünk magyarul.

Kezdtem keresni azoknak az embereknek a társaságát, akik a moldvai csángókkal foglalkoznak. Beiratkoztam a Lakatos Demeter Csángómagyar Kulturális Egyesületbe, ezáltal megismertem sok neves embert, akkor már az életem fontos része lett a csángóság iránti elkötelezettség. Időközben tudomást szereztem a KEMCSE-ről is, tagja lettem, s lett egy pokolpataki, nagy szegénységben élő keresztlányom is.

A Lakatos Demeter Egyesülettel is többször volt szerencsém kijutni Moldvába, és mindezek köz-

ben megismertem a Magyar Népfőiskolai Collegium vezetőjét, a ma már nyugalmazott református lelkészt, dr. Kis Boázt, akivel több moldvai missziós úton is részt vettem. Ott jártunkkor minden alkalommal felkerestük Forrófalván a már általam ismert, hagyományt tanító lelkes, energikus Antal Vajda Jánost és kedves családját, valamint János hagyományörző csoportjában lévő életvidám asszonyokat is. Amikor megtudtam, hogy Forrófalvának nincs falugazdája, azonnal vállalkoztam erre a nemes és megtisztelő feladatra, igyekszem a forrófalvi közösség lelkes önkéntes segítője lenni.

László Ildikó, falugazda

Újesztendei szokások a moldvai csángóknál

Szemelvények Pozsony Ferenc néprajzkutató tanulmányából

A moldvai csángó újesztendei alakoskodó szokások napjainkban már kevés szállal kapcsolódnak az erdélyi magyar hagyományokhoz. Több mint valószínű, hogy a Moldvába betelepedett magyarság magával hozhatott zajkeltéssel, alakoskodással kapcsolatos, köszöntő jellegű télközépi szokásokat. Erre a rétegre azonban új szülőföldjükön, a román többségű Moldvában olyan új szokások épültek, amelyeket a csángók már a szomszédos románságtól vettek át... a rituális szántás, betyárjáték, a medve-meg a kecskealakoskodás itteni csángó formái a moldvai románságnál egységesebben és szélesebb körben elterjedtek.

A gyűjtők figyelmét elsősorban az ünnepekörhöz kapcsolódó lujzikalagori hejgetés, uralás keltette fel. Ebben a Bakó szomszédságában fekvő faluban egészen napjainkig fennmaradt a szilveszter estéjén és január elsején gyakorolt köszöntő jellegű szokás. Annak keretében a nagylegények 7-8-10 fős csoportokban rendre felkeresik a nagyleányos portákat. Az 1970-es évek előtt ebben a faluban is a fiatalok egységesen hejgetésnek nevezték a szokást. Azóta újabban román eredetű jövevényszóval uralásnak nevezik az újesztendőhöz kapcsolódó köszöntő jellegű szokást.

A hejgetők csoportját egy ügyesebb, rátermettebb, beszédesebb legény vezeti, aki a köszöntőversek szövegét előadja. Ő egészen az utóbbi évekig a hagyományos kalagori ünnepi férfiviseletben járta végig ilyenkor a falut. Fején gyöngyökből fűzött láncokkal ékesített kalap van. Hosszú kieresztett, térden alul érő fehér inget, fehér gatyát és oldalt

gombolós, hímzett báránybőrmellényt, képtárt viselt. Legtöbbször szarvasmarha szarvából készített kürtöt fúj vagy csengőket ráz. Őt követik a nyírásának és nyíreinek, vagyis menyasszonynak és vőlegénynek beöltözött legények. A „menyasszony” fejére színes kendőt kötnek, hosszú pendelyes inget, katrincát, hímzett mellényt visel. A „vőlegényt” újabban lány alakítja, aki fehér gatyában, hosszú férfingben, báránybőrből készült sapkában és sötét szövetkabátban van. Mellettük halad két ostoros legény, akik az urálókhoz hasonló ünnepi viseletben vannak. A csoporthoz tartozik egy medvealakoskodó, aki sötétbarna báránybőrből készült öltözetet visel, fején pedig szintén bőrből előállított medvefejet utánzó maszk található. Őt vezeti és kíséri a gazda, aki cigánynak öltözik be. Ruházata foltos, szakadozott, kezében botot tart. A kalagori hejgető csoporthoz még zenészek is társulnak: egy-egy akkordeonos, egy dobos és egy bikát megszólaltató legény. Az utóbbi hangszer fadézsából készül, melynek száját vékony báránybőrrel lekötik, középre pedig lyukat fúrnak. Azon át a dézsa aljához erősített lószörköteget vezetnek ki. A játékos a hangszert a lábai között tartja a földön, s megnedvesített kezét végighúzogatja a szőrnyalábon. Az erre dörmögő, morrogó, tehát bikát utánzó hangot ad.

A kalagori hejgetők hangos zajkeltéssel, ostorpattogatással, kürtöléssel, csengettyűszóval haladnak az úton. Mikor elérkeznek egy-egy lányos házhoz, akkor az uráló legény berikojt a kapuból, vagyis megkérdezi a háziakat: Szabad-e, gazda, urálni dobval, csengettyűkvei s bikával?

Rendszerint minden háznál fogadják a köszöntőket: Szabad, szabad, hájtok bél Akkor a legények megállnak az udvaron, szemben a házba való bejáratnál, s az uráló jó hangosan elkezd recitálni a köszöntő szövegét. A refréneknél megrázza a csengettyűit, s a többieket is zajkeltésre biztatja, mire azok is nagy lármát csapnak ostorokkal, a bikával, harangocskákkal, s közbe-közbe jó nagyokat kurjongatnak.

A kalagori hejgetés, uralás elsődleges célja hajdanán a gabona, a kenyér, tehát a termékenység mágikus, rituális úton történő biztosítása volt az elkövetkező esztendőre. A hejgetők szövegei valójában a búza élettörténetét mesélik el a mag elvetésétől a kisarjazáson, aratáson, kicsépelésen, megőrlésen át egészen a belőle történő kenyérsütésig. A szöveg arról szól, hogy elmentek tizenkét ökrrel szántani, a barázdába tiszta búzát vetettek. Mikor az beérett, akkor sarló-

kat készítettek, s azokkal learatták, majd kévébe kötötték, kalangyába rakták, kicsépeltek. A gabonás zsákokat malomba szállították, ahol a molnár megőrlte. Abból aztán a gazdasszony ropogós kalácsot sütött, s most megkínálja vele a köszöntőket.

Az uralás közben a medve is táncol egyet, ijesztgeti a háziakat, különösen a lányokat meg a fiatalabb menyecskéket és a gyermekeket provokálja.

A kalagori öregek emlékezete szerint századunk második felében a hejgetés szövege gyökeresen módosult. Egyesek még emlékeztek verses, énekelt változataira. A magyar nyelvű köszöntővers szövege napjainkra fokozatosan megkopott, elhomályosult, s eltűnőben van. Kalagorban is egyre inkább csak román nyelven hangzik fel az újesztendei köszöntőszöveg.

A magyar kutatók nagy része a kalagori hejgetést a dunántúli és székelyföldi regöléssel rokon szokásnak vélte. Elemzéseikben többen utaltak arra, hogy a moldvai szokás elnevezése, a hejgetés nevében hordozza a dunántúli regölés Hej, regő, rejtem refrénjének hej elemét.

A teljes tanulmány az alábbi linken érhető el:

Apa és fia

ÚJ KÖNYV

CSÁNGÓ ÖNÉLETÍRÁSOK

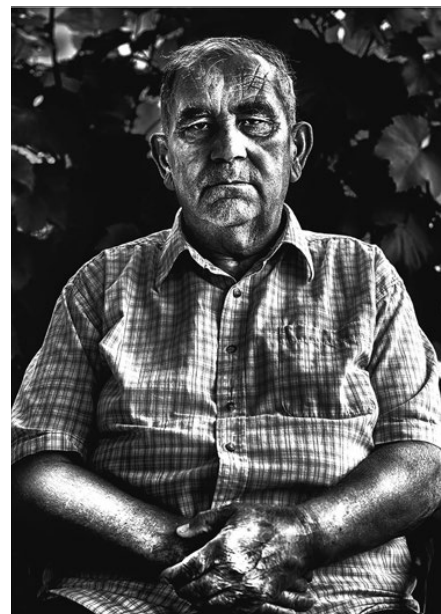
Ismét egy különleges könyv lát napvilágot a KEMCSE támogatásával. Egyesületünk elsődrendű feladatának a csángómagyar gyermekek oktatásának támogatását tartja, de éppen azért, hogy az eljövendő nemzedéknek legyen mi-ből építkeznie, ismerje népének múltját, évszázados kulturális gyökereit, szívügyünknek tekintjük a csángó hagyományok, értékek megőrzését. Ezért már több csángó témájú, dokumentum értékű könyv megjelenítésében vettünk részt. Ez évben egy páratlan kézirat, egy csángó paraszti önéletírás kiadását támogatjuk.

A könyv két élettörténetet tartalmaz, Jankó János (1901–1977) és fia, Jankó Antal (1936-) életútjának történetét. Mindkét írásmű szerzője, a jelenleg Egyházas-

kozáron élő, a moldvai Magyarfaluból származó idős Jankó Antal. akinek családja, több tucat csángó családdal együtt, a második világháború alatt „hazatelepített Magyarországra”. A hosszú évekig tartó „hazaköltözés” a háború éveit, frontvonulások között, alatt zajlott. A Csíkszeredában töltött hónapok

után a családokat Bácskába irányították illetve. telepítették le, majd több kisebb magyarországi állomás után a baranyai Egyházaskozárra kerültek, ahol a többi Moldvából érkező családdal együtt új-rakezdték életüket. A könyv egyedisége abban rejlik, hogy a történelmi esemé-

nyek leírása mellett egy anya és fia közötti, egész életet meghatározó s bizonyos értelemben lebénító viszony, egy nem kívánt gyermek élettörténetét is feltárja. A kötetet a szerző családjának korabeli fekete-fehér fotói zárják, kiegészítve és megerősítve a történet valóságát

Az Apa és fia önéletírást Iancu Laura csángó származású író, költő néprajzkutató rendezte sajtó alá, kiadását a KEMCSE támogatásával, a Babér Kiadó vállalta. A nagy terjedelem miatt előállítás drága, ezért csak kis példányszámban jelenik meg, előreláthatóan Húsvétra, de előrendelésre lehetőség van a KEMCSE elérhetőségein.

Pákozdi Judit

Szervezeteink elérhetősége

Szervezet	Működési területe	Telefon v. Villámlevél	Honlap	Bankszámlaszám
RMPSZ Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége	Tevékenységét önállóan szervező és kifejtő, politikai csoportérdekeknek semmilyen formában alá nem rendelő civil szervezet, melynek célja a magyar tannyelvű oktatásban érintettek érdekeinek képviselete és a magyar tannyelvű oktatás minőségének fejlesztése.	rmpsz@rmpsz.ro	www.rmpsz.ro/web	
	Keresztszülő program		www.rmpsz.ro/web2	
AMMOA A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány	Az oktatási program magyarországi és erdélyi támogatásait gyűjti össze és juttatja el a programot koordináló szervezet (RMPSZ) részére	36/20/5647055 ammoo@csango.eu	www.csango.eu	OTP, 11742173-20154778-00000000 (HUF) Nemzetközi bankszámlaszám: IBAN: HU76 11742173-20154778-00000000 (HUF) BIC(SWIFT)KÓD: OTPVHUHB Bankszámlaszám Romániában: RO130TPV300000766374RO01 (RON)
	Az AMMOA közhasznú alapítvány, így jogosult adókedvezmény igénybevételére szolgáló adóigazolást kiállítani cégek és egyéni vállalkozók részére, valamint az SZJA-ból a civil szervezetek részére felajánlható 1% fogadására. Az alapítvány számlaszáma: 18710209-1-43			
KEMCSE Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület	A keresztszülők közössége	+36 20 564 7055 ammoo@csango.eu	www.keresztszulok.hu	Raiffeisen bank, 12011265-00160103-00100008 (HUF)

NAPUTÁNJÁRÓ az AMMOA és a KEMCSE időszakos kiadványa, XI. évfolyam, 15. szám, 2017. december

Kiadja: A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány, 1126 Budapest, Böszörményi út 20-22., ammoo@csango.eu, www.csango.eu, www.keresztszulok.hu

Felelős kiadó: dr. Legeza László és Joanda Willemse • Felelős szerkesztő: Pákozdi Judit • Munkatárs: Albertné Révay Rita és László Ildikó

Tervezés: Dávid Szabolcs • Nyomás: Co-Print Nyomdaipari Kft.

Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetés

Áder János, Magyarország Köztársasági Elnöke augusztus 20. alkalmából a KEMCSE akkori alelnökének, ma már elnökének *Willemse Jolánnak*, a Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését adományozta. A köztársasági elnök megbízásából *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások minisztere adta át a szakmai díjat, a Pesti Vigadóban rendezett ünnepségen. Jolanda Willemse a magasrangú kitüntetést a határon túli magyarság ügyének felkarolásáért, a csángómagyar gyermekek magyar tanulásának érdekében végzett sok éves munkájáért, a több szervezetre is kiterjedő, önzetlen karitatív tevékenysége elismeréséül kapta.

Civil Díj 2017

A *Civil Díj 2017* versenyt a *Nonprofit Információs és Oktató Központ Alapítvány* és partnere a *Civil Iránytű Alapítvány* hirdette meg. A *Civil Díj* egy olyan elismerés, amely reflektorfénybe helyezi a kiemelkedő teljesítményt nyújtó civilszervezeteket. A díjátadó gála színes és magas színvonalú rendezvényének 2017. május 2-án a *MagNet Közösségi Ház* adott helyet. Hét kategóriában osztották ki díjakat az év legjobb civil projektjeinek és szervezeteinek. A kiemelkedők között munkájának elismeréseként a *Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület* is díjban részesítették, amelyet az Egyesület elnöke *Horváth Zoltánné* és *Jolanda Willemse* alelnöke közösen vette át.

A Petrás Incze János Díj és RMPSZ-díj arany fokozata

A *Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány* 2014-ben hozta létre a *Petrás Incze János Díjat*, hogy évente egy alkalommal elismerje ezzel egy kiemelkedő személyiség munkásságát, amelyet a moldvai csángóság megmaradásának érdekében fejtett ki. 2017-ben a díjat az *AMMOA* kuratóriuma egyhangúan *Pákozdi Juditnak* a *Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület* alapító tagjának, 8 évig elnökének, ma tiszteletbeli elnökének ítélte oda. Az oklevelet, a velejáró jutalmat és a díjhoz tartozó kerámiát pedig a művész: *Petrás Mária* személyesen adta át. A díjat elsőként *Borbáth Erzsébet* tanárnő kapta, majd *Kallós Zoltán* Kossuth díjas néprajzkutató. Ezt követően *Lászlófy Pál*, a *Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének* tiszteletbeli elnöke. *Pákozdi Judit* ez alkalommal még az *RMPSZ-díj* arany fokozatát is átvehette a *Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének* elnökétől *Burus-Siklódi Botondtól*.

Kitüntetett keresztszülők

Nagy Zoltán diószéni keresztszülő az *Országos Széchényi Könyvtár ny. főosztályvezetője*, jelenleg önkéntes tanácsadó munkatársa, a *Magyar Könyvtárosok Egyesülete Műszaki Könyvtáros Szervezetének* elnöke, hosszan tartó, kimagasló szakmai tevékenysége elismeréseként idén *Szinnyei József* díj kitüntetésben részesült, amit 2017. augusztus 20-án *Balog Zoltán* az emberi erőforrások minisztere adott át neki.

Gróf Georgina Zsófia keresztszülő társunk a *Mária Rádió* országos dalpályázatán, ahol több, mint 100-an vettek részt, Arany minősítést nyert és külön felkérték szereplésre az ünnepélyes koncerten, amelyre 2017. szeptember 15-én került sor az *Árpádházi Szent Margit Templomban*. Főleg *Reményik Sándor* verseit zenésíti meg.

Legyen Ön is keresztapa, keresztanya!

A moldvai csángók falvaiban még ma is elképzelhetetlen, hogy két ember szó nélkül menjen el egymás mellett. Ha többet nem is, két mondatot biztosan váltanak egymással. Tiszteletük jeléül „keresztanyának”, vagy „keresztapának” szólítják egymást, függetlenül attól, van-e köztük bármiféle rokon kapcsolat, vagy egyáltalán ismerik-e egymást. A csángó közösségekben máig jelen van az egymásra figyelés, az együvé tartozás érzése.

Megérdemlik, hogy mi is figyeljünk erre a kis népcsoportra, érezzék, hogy nincsenek egyedül. Ők is a magyarsághoz tartoznak! Adjuk meg a lehetőséget a csángó gyermekeknek, hogy magyarul tanulhassanak, hogy megismerhessék a magyarság értékeit szerte a Kárpát-medencében! Ehhez Önnek nem kell semmi más tennie, mint elvállalni egy moldvai csángó magyar kisgyermek jelképes keresztszülőségét.

Legyen Ön is Keresztapa, Keresztanya! Válgon családtagjává a moldvai csángómagyarok és a keresztszülők közösségnek!

Ha szeretne keresztszülő lenni, jelentkezzen elérhetőségeinken:

ammoa@csango.eu • www.keresztszulok.hu • +36 20 564 7055

1% a moldvai magyar oktatás javára

A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány 12 éve jelentős összegekkel támogatja a moldvai csángók magyar anyanyelvi oktatását. Az alapítvány főként magánszemélyek, keresztszülők és vállalkozók befizetéseiből fedezi ennek költségeit.

Az alapítvány szorosan együttműködik a Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesülettel, közösen gyűjtik az adományokat is, mert hisznek az összefogás erejében.

2008-tól lehetővé vált, hogy A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány is fogadhassa az alapítványoknak felajánlható személyi adó 1%-át. Az elmúlt években ez a forrás is hozzájárult ahhoz, hogy moldvai csángómagyarok lakta falvakban működjön a magyar anyanyelvi tanítás.

Kérjük, hogy 2018-ban is támogassák személyi adójuk 1%-val a moldvai csángómagyarok magyar anyanyelvi oktatását!

Az alapítvány adószáma: 18710209-1-43